

LUNDS
UNIVERSITET

Socialhögskolan

Argument om åtgärder för unga myndiga lagöverträdare

**En dokumentstudie utifrån förslaget att slopa straffrabatten för
unga myndiga.**

Av: Tilda Håhus

Masteruppsats SOAM21

Aktuell termin: VT 2020

Antal ord: 19 234

Handledare: Kerstin Svensson

Abstract

Author: Tilda Håhus

Title: Arguments about measures for young offenders of age 18.

A documentary study based on the proposal to abolish the penalty for young of age 18.

Supervisor: Kerstin Svensson

The aim of the study is to understand the policy arguments regarding measures for young offenders of age 18 by analyzing the arguments that are presented by central parties. I have completed a qualitative document study with claims-making as a theory. My selection is the following political documents: Criminal policy program, state public inquiry, policy debate about young offenders and referral responses on the state public inquiry. The result of the study shows that half of the parliamentary parties argue to abolish the youth discount in their criminal policy programs without referring their arguments to science. The only parliamentary parties in both the criminal policy programs and in the parliamentary debate, who motivate science-based arguments about measures for young offenders of age 18 is the left party. The state public inquiry is consistently using science based arguments that contradict the proposal to abolish the penal systems of youth rebate for offenders of age 18-20. In summary, all politicians, investigators and organizations who argue that the youth discount should **not** be abolished use science based arguments. This study proves that the parliamentary parties are running the debate on tougher penalties and abolished youth rebates for young offenders of age 18 without support in practice and science.

Keywords: Criminal politics, young offenders, youth criminals, youth crime, measures for young offenders, youth criminal punishment and effects of punishment.

Abstrakt

Författare: Tilda Håhus

Titel: Argument om åtgärder för unga myndiga lagöverträdare.

En dokumentstudie utifrån förslaget att slopa straffrabatten för unga myndiga.

Handledare: Kerstin Svensson

Syftet med studien är att förstå politiken om åtgärder för unga myndiga lagöverträdare genom att analysera de argument som förs fram av centrala parter. Jag har genomfört en kvalitativ dokumentstudie med teorin om anspråksformulering som vetenskapsteoretisk utgångspunkt. Mitt urval är följande politiska dokument: Riksdagspartiernas kriminalpolitiska program, statens offentliga utredning, riksdagsdebatt om unga lagöverträdare och remissvar från statens offentliga utredning. Resultatet av studien visar att hälften av riksdagspartierna argumenterar för att avskaffa ungdomsrabatten i sina kriminalpolitiska program utan att hänvisa sin argumentation till forskning. Vänsterpartiet är det enda parti som både i det kriminalpolitiska programmet och i riksdagsdebatten anger forskningsbaserade argument om åtgärder för unga myndiga lagöverträdare. Statens offentliga utredning använder sig genomgående av forskningsbaserade argument som motsäger förslaget om att avskaffa all särbehandling av lagöverträdare i åldern 18–20 år. Sammanfattningsvis argumenterar samtliga politiker, utredare och organisationer för att ungdomsrabatten inte ska avskaffas genom forskningsbaserade argument. Studien kan visa att riksdagspartierna driver debatten om hårdare straff och slopad ungdomsrabatt för unga myndiga lagöverträdare utan stöd i praktik och forskning.

Nyckelord: Sveriges kriminalpolitik, unga lagöverträdare, ungdomsbrottslighet, ungdomskriminalitet, åtgärder för unga lagöverträdare, straff för ungdomsbrottslighet, effekter av straff.

Förord

Jag vill rikta ett stort tack till min handledare Kerstin Svensson som väglett mig och stöttat mig genom hela uppsatsens gång. Det har varit av stor betydelse för mig och uppskattas något enormt, utan dig Kerstin hade det inte gått. Tack till min älskade familj (sambo, hundbarn, föräldrar) som funnits där för mig i med och motgångar och fått mig att se ljuset och målet mellan varven av mörker och motstånd.

Jag har tidigare erfarenheter av arbete med unga lagöverträdare på ungdomsanstalt vilket har bidragit till mitt intresse av studien.

Innehållsförteckning

Förkortningar	3
1 Inledning	4
1.1 Problemformulering.....	4
1.2 Syfte.....	5
1.3 Frågeställning.....	5
1.4 Definition	5
2 Tidigare forskning	6
2.1 Utvecklingen av idéer om åtgärder.....	6
2.2 Åtgärders verkan.....	9
2.3 Lagstiftningens konstruktion.....	11
2.4 Konklusion.....	13
3 Teori	14
3.1 Anspråksformulering	14
4 Metod	17
4.1 Kvalitativ dokumentstudie	17
4.2 Urval och avgränsning	19
4.3 Materialinsamling och beskrivning	21
4.3.1 Kunskapsöversikt.....	21
4.3.2 Empiri	21
4.3.3 Matris och tidslinje över dokumenten.....	22
4.3.4 Riksdagspartiernas kriminalpolitiska program	23
4.3.5 Statens offentliga utredning SOU 2018:85.....	23
4.3.6 Riksdagsprotokoll från debatt om unga lagöverträdare.....	24
4.3.7 Remissvar av SOU 2018:85.....	24
4.4 Bearbetning och analys.....	25
4.4.1 Kvalitativ innehållsanalys.....	26
4.5 Metodens tillförlitlighet.....	27
4.6 Forskningsetiska överväganden.....	28
5 Resultat och analys	28
5.1 Riksdagspartiernas kriminalpolitiska program.....	29
5.1.1 Tillstyrker att avskaffa ungdomsrabatten.....	30
5.1.2 Avstyrker att avskaffa ungdomsrabatten.....	32
5.2 Statens offentliga utredning	33
5.2.1 Avstyrker att avskaffa ungdomsrabatten.....	34
5.3 Riksdagsdebatt.....	36
5.3.1 Förebyggande åtgärder.....	37
5.3.2 Tillstyrker att avskaffa ungdomsrabatten.....	38
5.3.3 Avstyrker att avskaffa ungdomsrabatten.....	38
5.4 Remissvar.....	39
5.4.1 Statliga organisationer.....	40
5.4.2 Kommuner	43
5.4.3 Intresseorganisationer.....	46

5.5 Konklusion.....	48
5.6 Jämförelser och slutsatser.....	51
5.6.1 Forskningsbaserade argument.....	51
5.6.2 Sammanhangsanpassade argument	53
5.6.3 Argument om straff och behandlingsprincipen	54
6 Avslutande diskussion	55
Referenslista	58

Förkortningar

BrB – Brottsbalk (1962:700)

Brå – Brottsförebyggande rådet

DsJu – Justitiedepartementet

JuU – Justitieutskott

LUL – Lag (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare

SOU – Statens Offentliga Utredningar

C – Centerpartiet

KD – Kristdemokraterna

L – Liberalerna

M – Moderaterna

MP – Miljöpartiet

S – Socialdemokraterna

SD – Sverigedemokraterna

V – Vänsterpartiet

1 Inledning

Kriminalpolitiken beskrivs ha tre viktiga producenter, vilka är politiken med tillhörande lagstiftning, de vetenskapliga experterna som bidrar med information till politiken genom expertis och praktiken som påverkar det sociala arbetets utformning (Andersson, 2002, Berger & Luckmann, 1979). Sveriges kriminalpolitik är ett politikområde som vidkommer de statliga åtgärderna beträffande kriminalitet. De statliga åtgärderna har en direkt eller indirekt effekt på kriminalitet utifrån legaliserade sanktioner på en strukturell nivå som praktiskt påverkar samhällets medborgare på en individuell nivå (Andersson & Nilsson, 2017). Åtgärder för unga lagöverträdare produceras utifrån den kunskap politiken, vetenskapen och praktiken besitter (Berger & Luckmann, 1979). Unga lagöverträdare är ett ständigt aktuellt ämne inom den svenska kriminalpolitiska debatten om hur samhället ska straffa de unga lagöverträdarna (Estrada, 2018). Att ungdomsbrottslighet är ett debatterat samhällsproblem och ett socialt problem har och göra med att unga utgör ett avvikande beteende till följd av brottsliga handlingar som bryter mot rättssystemet (Tham, 2018).

1.1 Problemformulering

Den kriminalpolitiska debatten är stormig i förhållande till att unga lagöverträdare anses behövas straffas hårdare, trots att ungdomsbrottsligheten inte ökat sedan 1990-talet (Tham, 2018, Estrada, 2018, Janson, 2004). Synen på ungdomen är tudelad eftersom ungdomar är vår framtid och den samhällsgrupp som står närmast den ständigt pågående samhällsutvecklingen (Estrada, 2018). Få samhällsproblem har under de senaste åren mött sån allmän uppmärksamhet som de unga lagöverträdarna (Estrada & Flyghed, 2018). Anledningen till det kan vara att ungdomar är den mest brottsaktiva gruppen i samhället, dock med en övergående fas under tonåren (Estrada, 2018). I 29 kap. 7 § BrB (1962:700) tar man hänsyn till om en person begått brott innan 21 års ålder ska dennes ungdom beaktas särskilt vid straffmätningen och rätten får döma till lindrigare straff än vad som står föreskrivet för brottet. När ungdomar diskuteras i den kriminalpolitiska debatten fokuseras en problematisk målgrupp utifrån att de unga ses som sårbara och i riskzonen för social utslagning (Estrada, 2018). Debatten utgörs av överväganden om åtgärder utifrån straff eller vård och kontroll eller stöd. Samtidigt som samhällets reaktioner om åtgärder för unga lagöverträdare uttrycks genom en förskjutning från behandling till straff (Tham 2018, Estrada, 2018). I Sveriges riksdag debatteras det om förändringar i åtgärderna för unga lagöverträdare i form av hårdare straff genom att avskaffa straffsystemets ungdomsrabatt (SOU 2018:85). I en tid där ungdomsbrottsligheten inte ökar är det både relevant och intressant

att studera och förstå på vilka grunder kriminalpolitiken debatterar om att straffa de unga lagöverträdarna hårdare (Tham, 2018, Estrada, 2018, Janson, 2004). Eftersom en ung person antas vara mer sanktionskänslig än en vuxen, särbehandlas unga lagöverträdare i det nuvarande straffsystemet (Holmberg, 2018). I enlighet med 1 § Lag (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare (LUL) särbehandlas personer som inte fyllt 21 år i påföljdssystemet, både vid straffmätning och vid påföljdsval. Trots särbehandling av unga i praxis och lagstiftning problematiseras ungas påföljdssystem i den kriminalpolitiska debatten utifrån förslag om att avskaffa straffsystemets ungdomsrabatt. Som praktiskt sett kommer att innebära att unga myndiga lagöverträdare kommer att dömas till längre fängelsestraff i fler fall (SOU 2018:85). Vilket är problematiskt med tanke på att påföljdssystemet för unga lagöverträdare bygger på ambitionen om att unga så långt det är möjligt inte ska dömas till frihetsberövande åtgärder eftersom en sådan åtgärd kan medföra skada för unga (Estrada & Flyghed, 2018). Frihetsberövande åtgärder och strängare straff för unga lagöverträdare är inte verksamt eller effektivt (Börjeson, 1966, Jonsson, 1969, Österberg, 1995, Svensson, 1998, Janson, 2004, Holmberg, 2018, Estrada & Flyghed, 2018). Studien fokuseras till att studera argument om åtgärder för unga myndiga lagöverträdare.

1.2 Syfte

Syftet är att förstå politiken om åtgärder för unga myndiga lagöverträdare genom att analysera de argument som förs fram av centrala parter.

1.3 Frågeställning

Vilka argument stöder sig politiker på i debatten om åtgärder för unga myndiga lagöverträdare?

Vilken betydelse har forskningsbaserad kunskap i argumentationen?

Kommer politikernas argument från de egna kriminalpolitiska programmen, eller vad bygger de sina argument på?

Vilka argument om lämpliga åtgärder för unga myndiga lagöverträdare framställs av de verksamheter som har i uppgift att omsätta politik till praktik?

1.4 Definition

Åtgärd och Unga myndiga lagöverträdare är två begrepp som är fokuserat i studien och eftersom begreppen ingår i studiens syfte och frågeställningar är det av värde att definiera båda för att öka förståelsen för vad studien ämnar studera. Enligt svenska akademins ordböcker

(2018) definieras åtgärder som målinriktade handlingar/insatser/ingripanden i syfte att förbättra eller förebygga något mot ett visst resultat. Unga myndiga lagöverträdare är personer som har fyllt 18 år och misstänkta för brott eller dömda till påföljd på grund av brott (Socialstyrelsen, 2020). Om en person är under 21 år och begår en lagöverträdelse så räknas denne enligt Sveriges rättssystem som en ung lagöverträdare utifrån 1 § Lag (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare (LUL).

2 Tidigare forskning

I följande avsnitt presenteras och beskrivs kriminalpolitisk forskning om åtgärder för unga lagöverträdare, dess utveckling och straffens effekter. De sökstrategier som jag använt mig av för inhämtning av källor är Lunds universitets biblioteksdatabas (LUBsearch), den nationella bibliotekskatalogen (LIBRIS), Lunds universitets bibliotekskatalog (Lovisa) samt sökmotorn Google och Google Scholar för att få en överblick av kriminalpolitiken och åtgärder för unga lagöverträdare. De sökord som jag använt mig av är; Sveriges kriminalpolitik, unga lagöverträdare, ungdomsbrottslighet, ungdomskriminalitet, åtgärder för unga lagöverträdare, straff för ungdomsbrottslighet, effekter av straff. I sökandet av kriminalpolitisk forskning angående åtgärder för unga lagöverträdare gjordes avgränsningar för att finna källor av relevans för studien. Avsnittet behandlar forskning om hur och på vilket sätt samhället hanterat och hanterar unga lagöverträdare. Sökningen har i huvudsak inriktats på svenska studier eftersom studien fokuseras till att förstå den svenska politiken om åtgärder för unga myndiga lagöverträdare genom att analysera de argument som förs fram av centrala parter. Inslag av nordisk forskning förekommer i jämförelse med den svenska forskningen. I metodkapitlet avsnitt 4.3.1 beskrivs insamling för kunskapsöversikten. Den studerade forskningen är av tre slag; Den som fokuserar utvecklingen av idéer om åtgärder (där straff kontra behandling är den centrala frågan), den som fokuserar åtgärders verkan och den som fokuserar hur lagstiftningen konstrueras. Avsnittet avslutas med en konklusion.

2.1 Utvecklingen av idéer om åtgärder

Kerstin Svensson (1998) studerade i sin licentiatuppsats statens strategier mot gränsöverträdande ungdomar under 1900-talet i form av straff eller behandling. Under 1800-talet upprättades uppfostringsanstalter till barn och unga som begått brott för att skilja dem från hemmet och uppfostras av andra människor. I slutet av 1800-talet började man högakta kärnfamiljen och rikta ambitioner till hemmet och familjen. Under 1900-talet kunde man påvisa

att unga socialiserades in i en kriminell livsstil och att det fanns ett behov av åtskiljning mellan barn och vuxna, därför byggdes speciella anstalter för unga. Ungdomsbrottslingarna betraktades som socialt utsatta grupper, ett samhällsproblem som man skulle straffa och behandla. På 1930-talet inleds implementeringen av individualprevention där behandling blir en central tanke i det svenska straffsystemet. För att skydda samhället från förbrytarna skulle åtgärder sättas in tidigt för de unga. Ungdomsfängelse konstruerades som ett straff för de som inte kunde förbättras genom villkorlig dom eller misskött villkorlig dom. Ungdomsfängelsernas grundtanke var att möjliggöra för staten att under en viss tid kontrollera den unge förbrytaren. När denne visat på följsamhet av systemets regelverk var det tid att prövas ute i samhället, vilket bidrog till att behandlingstanken om att återinföras i samhället efterföljdes (Svensson, 1998).

Ungdomsvårdens historia har bestått av både strafftanken samt behandlingsprincipen. Under hela 1900-talet har åtgärderna för unga lagöverträdare ansetts som betydelsefulla och värda att satsa på i tron på den unges förmåga att förändras och finna rätt väg i vuxenlivet. Svensson (1998) beskriver behandling för kriminella ungdomar som ett förvaringssätt där syftet är att förändra och påverka ungdomen till ett liv inom normen. Det innebär att behandling är en åtgärd i syfte att uppfostra och anpassa ungdomen till samhället. Det finns ingen funktionell skillnad mellan behandling och straff i praktiken då de båda åtgärderna eftersträvar kontroll och disciplin över gränsöverträdaren (Svensson, 1998).

Under 1960-talet var ungdomsfängelse den centrala insatsen för att ta hand om de unga lagöverträdarna. Den unge skulle vara i behov av vård och motiverad för det. Behandlingen på ungdomsfängelserna skulle fortgå så länge den unge tillgodogjort sig behandlingen och ansågs mogen att möta samhället. Anstalten efterliknades samhället och behandlingen inriktades på grupper som skulle likna familjen. Trots detta tankesätt uppfattades anstalten som skadlig och ungdomsfängelse påföljden togs bort med argument om bl.a. att den var ineffektiv. Alternativ för behandling utanför anstalten studerades (Svensson, 1998). Frihetsberövande åtgärder för unga lagöverträdare har minskat i modern tid och alternativ till frihetsberövande åtgärder har vuxit fram och fått en betydande roll beskriver historikern Eva Österberg (1995) utifrån studier av brott och straff under medeltiden till 1900-talet. Svensson (1998) beskriver att utvecklingen skapade en socialvård som var inriktad på förebyggande arbete gentemot de unga lagöverträdarna. Historiens inriktning om att den unge skulle uppfostras ersattes med att den unga lagöverträdaren istället skulle förändra sitt beteende. Vilket följdes av individuella bedömningar i varje enskilt fall för att kunna matcha den unge lagöverträdaren till rätt instans

och behandling. Resultatet blev att eftersom bestraffning och avskräckning inte fungerade skulle istället program som byggde på kognitiv beteendeterapi skapas (Svensson, 1998).

Professorn Tapio Lappi-Seppälä (2016) har forskat inom straffrättspolitiken utifrån fyra nordiska länders straffsystem; Sverige, Norge, Finland och Danmark. Lappi-Seppälä (2016) har bland annat studerat sanktioner för unga brottslingar och ungdomsrätt. Under 1900-talet utvecklade samtliga nordiska länder ett system för en barnskyddslagstiftning som gav kommuner möjlighet att ingripa i barns liv vid livssituation omfattade av avvikande beteende och kriminalitet. Barn under 15 år behandlas av barnskyddsmyndigheterna. Barn i åldern 15–17 år faller under jurisdiktion för två system, barns välfärd och straffrätten. Unga i åldern 18–20 år hanteras av straffrättsliga myndigheter. Samtliga länder begränsar med detta system för barns välfärd, utifrån ålder, användningen av fängelse för barn och unga. Barnskyddsmyndigheterna har huvudansvaret för att hantera unga brottslingar, trots detta har alla nordiska länderna utvecklat samhällssanktioner för unga lagöverträdare. Finland har ungdomsbestraffningsorder som samhällssanktion för ungdomar, Danmark har ungdomskontrakt, Sverige har ungdomsvård och Norge har samhällsstraff som innehåller många av samma element som de andra ländernas ungdoms sanktioner. Under 1990-talet beskriver Lappi-Seppälä (2016) att de nordiska länderna blev inspirerade av straffrehabilitering utifrån ökat intresse för utveckling av specifika ungdomssanktioner. De danska ungdomsstraffen utvecklades 2001 med målet intensiva och effektiva insatser. I Sverige utvecklades slutna ungdomsvård år 2000 då man ansåg att andra institutioner än fängelse skulle straffrehabilitera de unga lagöverträdarna. I Finland infördes ungdomsstraff 1994 för att bygga nya steg i straffrätten för ungdomar för att undvika att använda fängelse.

Sammanfattningsvis har det funnits två parallella processer under 1900-talet, å ena sidan en mer linjär process mot allt mer ökad individualisering av problematiken unga lagöverträdare. Å andra sidan politiska svängningar mellan straff och behandling. De båda synsätten, straff och behandling följs igenom historien av hur man ska ta sig an de unga lagöverträdarna. Dominansen av det ena eller andra synsättet har varierat i olika tider och Sverige är inte unikt då det visat sig att landet agerar i linje med andra nordiska länder.

2.2 Åtgärders verkan

Åtgärderna för de unga lagöverträdarna skapas utifrån den kunskap politiken, vetenskapen och praktiken besitter utifrån deras bild av problemet beskriver sociologerna Peter L. Berger och Thomas Luckmann (1979). De menar att varje tid har sin konstruktion av åtgärder för de unga lagöverträdarna beroende på hur man ser på problematiken (Berger & Luckmann, 1979). I takt med att samhället förändras från tid till annan dras lärdom av tidigare erfarenheter ihop med expertis och praxis kring förhållning till de unga lagöverträdarna (Svensson, 1998). Sociologen och professorn Carl-Gunnar Janson (2004) har studerat det svenska straffrättssystemet för unga lagöverträdare cirka 100 år tillbaka. Grundstrukturen för det svenska ungdomsrättssystemet trädde i kraft år 1905 men genomgått förändringar för att anpassa sig efter tidens utveckling. Janson (2004) beskriver att samhället har tagit sig an unga lagöverträdare genom åren via straffrättsliga sanktioner och utvecklande av sociala insatser.

Gustav Jonsson professor i socialmedicin (1969) deltog både i det praktiska arbetet mot ungdomskriminalitet och utredningar kring det. I 1960-talets studie av bakomliggande problemen till ungdomsbrottslighet, beskrevs orsakerna som beteenderubbningar och missanpassning på individnivå. Jonssons (1969) avhandling om Skå-barnen från barnbyn Skå och deras bakgrund i det sociala arvet hade ett stort inflytande på ungdomsvården då man såg gränsöverträdande hos unga som en rubbning orsakad av bristande emotionell kontakt med vuxna. Rubbningen skulle följas av behandling snarare än av straff. Behandlingen innebar att få de unga att bli känslomässigt omstämnda och därmed få bättre kontakt med vuxna. Jonsson (1969) hävdade att straffa de unga var att ge en starkare dos av en medicin som man visste inte botade problematiken. Detta var inte tidstypiskt utan är ett av de synsätten som återkommit genom historien. Inget straff har visat sig verksamt för att få folk att inte begå brott beskriver Österberg (1995). Kritiken mot ungdomsanstalterna påvisar och påtalar att anstalterna motverkar sina mål och inte uppnår önskat resultat enligt Svenssons (1998) studie.

Bengt Börjeson (1966) skrev i sin doktorsavhandling om olika påföljder för unga och återfall i brott. Genom en egenhändig konstruerad matematisk modell kunde Börjeson (1966) påvisa att frihetsberövande åtgärder i högre utsträckning leder till återfall i brott medan icke frihetsberövande påföljder inte gör det bland unga lagöverträdare. Han propagerade för att de icke-frihetsberövande påföljderna skulle användas i större utsträckning. Avhandlingen är ett starkt argument för att unga lagöverträdare ska hållas ifrån frihetsberövande påföljder. Vidare svarar studien för att individer som döms till varierande påföljder återanpassas in i samhället i

olika grad, vilket kan förklaras av att påföljderna har olika effekt utifrån individernas varierande förutsättningar till återanpassning samt grad av kriminalitet (Börjeson, 1966). Professorn Tapio Lappi-Seppälä (2011) beskriver i sin forskning att det finns dokumenterat bevis som pekar på att unga lagöverträdare som är dömda till institutionella placeringar inte får bättre eller mer behandling än unga i fängelse eller i ofrivillig vård. Miljön på institutionen beskrivs vara hårdare än för andra grupper, mätt utifrån friheter, besöksmottagning och användning av isolering.

Den uppmärksammade kriminalpolitiska debatten om hur man ska åtgärda ungdomsbrottsligheten tar avstamp i individualisering av straff för unga lagöverträdare beskriver professorn Roger Qvarsell (1996). Debatten om unga lagöverträdare i media handlar om direkt konsekvens genom snabba, skarpa och tydliga tillrättavisande åtgärder nära inpå den brottsliga handlingen. Det debatteras om införande av jourdomstolar och att samhället måste ingripa kraftfullt mot de unga lagöverträdarna i form av utökad lagstiftning med hårdare straff beskriver Robert Andersson lektor och docent i kriminologi tillsammans med Roddy Nilsson professor i historia (2017). Det strafforienterade perspektivet växer sig starkare i dagens debatt om hur man ska handskas med unga lagöverträdare trots att det inte finns någon empirisk grund till det beskriver Stina Holmberg (2018) docent i kriminologi. Vilka påföljder som är lämpligast för unga som begår brott är en ständigt återkommande fråga trots att vissa påföljder empiriskt visar sig vara ineffektiva, inhumana och skadliga. Sluten ungdomsvård är den mest ingripande påföljden för unga lagöverträdare då det är en ersättning till fängelsestraff (Holmberg, 2018).

Att samhället måste agera snabbt med tydliga konsekvenser har länge varit omdiskuterat där unga lagöverträdare och straffrättsliga påföljder kopplat till den målgruppen är ett återkommande omdebatterat ämne inom den svenska kriminalpolitiken menar Peter Lindström (1999) tidigare enhetschef på Brå. Anledningen till det kan vara att ungdomar är den mest brottsaktiva gruppen i samhället, som en övergående fas under tonåren, vilket bl.a. Felipe Estrada (2018) professor i kriminologi påtalar. Dock menar kriminologen Jerzy Sarnecki (1996) att åtgärderna består i ökad upptäcktsrisk i ett tidigt skede eftersom forskning visat att brottspåföljder i ett politiskt system inte ger några allmänpreventiva effekter, det är därför inte av vikt att skärpa påföljderna för unga lagöverträdare trots att den kriminalpolitiska debatten handlar om att ge hårdare straff till unga lagöverträdare.

Henrik Tham (2018) professor i kriminologi beskriver att tidiga ingripanden allt som oftast är förslag till åtgärder i den kriminalpolitiska debatten för att minska ungdomsbrottsligheten. Politiker, forskare och tjänstemän framhåller att åtgärder mot barn och ungdomar måste sättas in innan brott och oönskade beteenden uppstår. Man hävdar att ju tidigare och tydligare som samhället vidtar åtgärder för unga när de är på väg mot fel riktning i livet, desto större är möjligheterna att bryta deras negativa utveckling (Tham, 2018). Preventiva insatser i ung ålder verkar effektivt för barn och unga som riskerar att hamna i kriminalitet (Socialstyrelsen, 2020). Områden för tidiga interventioner för unga i riskzonen som är särskilt viktiga är kognitiva problem, beteendestörningar och brister i föräldraskap (Tham, 2018). Det svenska påföljdssystemet för unga lagöverträdare bygger på ambitionen om att barn och unga så långt det är möjligt inte ska dömas till frihetsberövande åtgärder beskriver kriminologiprofessorerna Felipe Estrada och Janne Flyghed (2018).

Sammanfattningsvis konstrueras åtgärder utifrån lärdom av tidigare erfarenheter, profession, forskning, politik och praktik. Straffrättsliga sanktioner och sociala insatser har florerats och kombinerats från tid till annan. Sedan 1960-talet har studier gjorts av bl.a. Börjeson (1966), Jonsson (1969) och Svensson (1998) som visar att frihetsberövande åtgärder och strängare straff för unga lagöverträdare inte är verksamt eller effektivt. Ungdomsanstalterna motverkar sina mål om att rehabilitera unga lagöverträdare och uppnår inte önskade resultat med åtgärden. Trots studier som påvisar att unga lagöverträdare inte ska frihetsberövas eller att åtgärderna ska skärpas handlar den kriminalpolitiska debatten om hårdare straff med direkta och tydliga konsekvenser. Andra debatterade åtgärder är tidiga insatser för att motverka att unga hamnar i brottslighet då de beskrivs vara den mest brottsaktiva gruppen i samhället.

2.3 Lagstiftningens konstruktion

Forskning om hur rättssystemet konstruerats beskrivs genom två reformer av straffsystemet som ägt rum år 1999 samt år 2007 beskriver Holmberg (2018). Båda reformerna syftade på ett tydligare strafftänkande i påföljdssystemet för unga lagöverträdare. Att straffrättsligt särbehandla unga som begått brott bygger på tanken att unga lagöverträdare är i behov av särskilt hjälp och stöd med hänsyn till den unges brist på mognad och livserfarenhet samt sociala utsatthet. Sveriges straffansvarsålder är 15 år vilket betyder att en 15 åring kan dömas för begånget brott, är man däremot under 15 år när brottet begås straffas man inte. Begår en ungdom ett brott innan denne fyllt 21 år får domstolen döma till ett lindrigare straff än vad brottet föreskriver då unga inte ska straffas lika hårt som vuxna (Holmberg, 2018). Det svenska

straffsystemet beskrivs vara utformat så att unga så långt som möjligt inte ska placeras inom kriminalvården, då en sådan placering medför en risk om att bekräfta deras bild av sig själva som kriminella och kan medföra skadliga fängelseupplevelser (Holmberg, 2018 och Janson, 2004). Åtgärder kan bli kontraproduktiva om de pågår längre än vad ungdomen har behov av (Socialstyrelsen, 2020).

Straffprincipen om att påföljden ska stå i proportion till brottet ska förenas med behandlingsprincipen så att risken för den unge lagöverträdarens fortsatta kriminalitet minskar beskriver Holmberg (2018). Straffprincipen ser till att påföljden genomförs som bestämt och behandlingsprincipen ser till att syftet med insatserna uppnås. De båda principerna straff och behandling ger upphov till skilda perspektiv på vilka åtgärder som bör företas föranlett av brottets karaktär. Dock kan detta bli ett dilemma i valet av åtgärd för en ung som begått lagöverträdelse utifrån Holmbergs (2018) följande scenario; En ungdom begår ett grovt brott, en engångshändelse med liten risk för återfall där inget vårdbehov föreligger men ur ett straffrättsligt perspektiv bör ungdomen dömas till ett strängt straff. En mindre straffinriktad påföljd är att föredra i scenariot om vi ser ur ett individualpreventivt perspektiv. Om vi däremot har en ungdom som begått ett lindrigt brott med stor risk för återfall behövs både kontrollerande och behandlande åtgärder utifrån det individualpreventiva perspektivet (Holmberg, 2018).

Svensson (1998) beskriver två synsätt att se på straff eller behandling, antingen som motpoler till varandra eller sammansatta utifrån att det inte går att genomföra någon behandling utan inslag av tvång likaså att inget straff ges utan att syfta till förändring. Straffprincipen och behandlingsprincipen påverkar tillsammans samt var för sig valet av åtgärd för unga lagöverträdare beroende på vilket perspektiv man tar gentemot den unga lagöverträdaren och brottets art. Hanns Von Hofer (2018) professor i kriminologi beskriver också dilemmat med att den straffrättsliga kontrollstrategin kan skapa problem i valet av åtgärd för unga lagöverträdare utifrån följande scenario; När en ung lagöverträdare med låg återfallsrisk begår ett grovt brott. Likaså när en ung lagöverträdare med hög återfallsrisk begår ett lindrigt brott. Här blir det ett dilemma i valet av åtgärd utifrån om man ska döma till milda eller stränga sanktioner. Principerna om straff och behandling kan framstå som rimliga var för sig men i praktiken utgör dem ett problematiskt element i valet av åtgärd och påföljd (Hofer, 2018).

Lappi-Seppälä (2011) har med sin studie kommit fram till att de nordiska ländernas ungdomsrättssystem ämnar balansera välfärd med rättvisa och straff med behandling.

Likheterna inkluderar en gemensam lagstadgad presumtion mot fängelse, en hög ålder av straffansvar och ett aktivt samarbete mellan rättsväsendet och barns välfärdssystem. Trots detta finns det skillnader i hur man hanterar de unga lagöverträdarna mellan de nordiska länderna. Danmark och Norge inkluderar högre nivåer av påföljd än Finland och Sverige. Dock särskiljer Finland och Norge mer konsekvent straff och behandling medan Sverige och Danmark ämnar eftersträva barns välfärd och rättvisa (Lappi-Seppälä, 2011).

Sammanfattningsvis har det svenska straffsystemet influerats av två reformer som bidragit till tydligare strafftänkande i påföljdssystemet för unga lagöverträdare. Särbehandling av unga lagöverträdare i straffrätten bygger bl.a. på den unges brist på mognad och livserfarenhet. Därför ska unga så långt som möjligt inte placeras inom kriminalvården då det kan medföra mer skada än nytta. Straffprincipen om att påföljden ska stå i proportion till brottet ska förenas med behandlingsprincipen så att risken för den unge lagöverträdarens fortsatta kriminalitet minskar. Principerna om straff och behandling bidrar till att påföljdsvalet blir komplicerat vid val av åtgärd för den unge lagöverträdaren. De nordiska ländernas ungdomsrättssystem ämnar balansera välfärd med rättvisa och straff med behandling, trots detta skiljer länderna sig i hanteringen av unga lagöverträdare.

2.4 Konklusion

Straffrättssystemet för unga lagöverträdare har varierat över tiden och det har ständigt varit argumentation om hur man ska förhålla sig till både straff och behandlingsprincipen i valet av åtgärd för de unga lagöverträdarna. Överväganden om vad som är mest effektivt, bäst för den unge och skydd för samhället råder det oenighet om. Principen om straff och behandling följs igenom historien i argumentationen av hur man ska behandla de unga lagöverträdarna. Principerna om straff och behandling bidrar till att påföljdsvalet blir komplicerat vid val av åtgärd för den unge lagöverträdaren. Straffrättsliga sanktioner och sociala insatser har florerats och kombinerats från tid till annan. Sedan 1960-talet har studier gjorts som visar att frihetsberövande åtgärder och strängare straff för unga lagöverträdare inte är verksamt eller effektivt (Börjeson, 1966, Jonsson, 1969, Österberg, 1995, Svensson, 1998, Janson, 2004, Holmberg, 2018, Estrada & Flyghed, 2018). Debatten om hur man ska hantera de unga lagöverträdarna ämnar följande studie att studera genom vilka argument om åtgärder för unga myndiga lagöverträdare som framställs av centrala parter.

3 Teori

Nedanstående avsnitt innehåller en beskrivning av den vetenskapsteoretiska forskningsansatsen, anspråksformulering. Som på engelska benämns som claims making (Jönson, 2010).

3.1 Anspråksformulering

Anspråksformulering är en del av social konstruktivism som åsyftar till hur sociala problem framställs beskriver professorn Håkan Jönson (2010). Åtgärder för unga myndiga lagöverträdare är konstruerade utifrån samhällets sociala aktörer. De sociala aktörerna i studien är politiken som konstruerat unga lagöverträdare som ett socialt problem som behöver åtgärdas (Jönson, 2010). Den valda teorin är till att förstå politiken om åtgärder för unga myndiga lagöverträdare genom att analysera de argument som förs fram av centrala parter. Förslag om åtgärder har ofta betraktats som anspråksformuleringens kärnfråga utifrån vad som måste göras, vad som ska uppnås, vilka som ska involveras för att åtgärda problemet och vem som är ansvarig för åtgärden om den kommer till stånd. Dessa anspråk bidrar till argumentation i valet av åtgärd varpå utredningar tillsätts och lagar ändras (Spector & Kitsuse, 1987, Jönsson, 2010).

Professorn Donileen R. Loseke (2003) beskriver att teorin om anspråksformulering har sin grund i att ett visst fenomen är skapat av människan som innebär en konstruktion av ett socialt problem baserat på vad samhällets medborgare anser är problematiskt. Konsten att konstruera det sociala problemet i rätt tid beskrivs som betydelsefullt för att en anspråksformulerares argument ska bekräftas av publiken. Varje samhällsmedborgare är en del i skapandet av sociala problem när det uttrycks åsikter om missförhållanden (Loseke, 2003). Teorin tar sin startpunkt i sociologen Herbert Blumers (1971) tankesätt om att det finns varierade missförhållanden i samhället och att endast vissa av dessa ses som sociala problem. Blumers (1971) hävdade att sociala problems existens är beroende av hur de definieras och uppfattas av samhället och dess medborgare. Den kollektiva definitionen av ett samhällsligt fenomen avgör hur olämpliga förhållanden betraktas som sociala problem eller ej (Blumer, 1971, Spector & Kitsuse, 1987, Loseke, 2003).

De sociala problemen framställs av så kallade anspråksformulerare som är aktörer till att definiera vad som är ett socialt problem (Jönson, 2010). Problem förstås utifrån aktörers intressen där vissa aktörer intar makt över ett socialt problem och konstruerar det på ett visst

sätt (Blumer, 1971). Människor som säger och gör saker för att övertyga publiken om ett socialt problem är så kallade anspråksformulerare (Losekes, 2003). Spector och Kitsuse (1987) beskriver sociala problem som en aktivitet utförd av individer eller grupper som skapar anspråk, så kallade claims på engelska. Att göra anspråk på en ståndpunkt kan liknas med att argumentera för eller mot en ståndpunkt (Jönson, 2010). Det grundas i att man tillför varierade ställningstaganden till ståndpunkten. Eftersom studien syftar till att förstå politiken om åtgärder för unga myndiga lagöverträdare genom att analysera de argument som förs fram av centrala parter kommer argument vara det ordet som används istället för claims.

Sociala problem existerar genom att vara skadliga och möjliga att åtgärda (Loseke, 2003). Unga lagöverträdare beskrivs som ett socialt problem av den svenska kriminalpolitikens aktörer. De unga lagöverträdarnas handlingar anses skadliga och i behov av åtgärder. I debatten om hur unga lagöverträdare ska straffas kommer politiska anspråksformulerare till uttryck genom att med argumentation konstruera unga lagöverträdare som ett problem inför publiken som antyds vara de politiska anhängarna och samhällsmedborgare. Sociala problem får uppmärksamhet genom makt och politik som tillsammans är avgörande roller i teorin om anspråksformulering (Loseke, 2003). Makt, regering, politik och de juridiska lagarna är aktörer som har mer betydande trovärdighet i samhället än andra aktörer då de är en ledande del av industrin som skapar sociala problem. Ledningen baseras på en hierarki där aktörerna strävar efter att vinna trovärdighet genom att använda sig av argument till människorna i samhället som är publiken (Loseke, 2003).

Politikerna är anspråksformulerare då de äger makten på en strukturell nivå att göra något åt samhällsmedborgarnas synpunkter på en individuell nivå. Lyckade argument kan leda till allmän ordning i form av ändring av lagar eller att nya lagar skapas. Anspråksformulerare skapar förändringar av sociala problem som både kan vara till fördel för vissa i samhället och till nackdel för andra i samhället (Loseke, 2003). Vilket kan liknas med det den svenska kriminalpolitikens aktörer gör genom att debattera och argumentera inför de politiska anhängarna och samhällsmedborgarna. Politikerna debatterar för förändring genom att konstruera unga lagöverträdare som ett socialt problem som behöver åtgärdas. Förändringar för med sig både positiva och negativa sidor beroende på vilket perspektiv man ser utifrån och vem förändringen påverkar (Loseke, 2003).

Anspråksformulerares trovärdighet sett utifrån samhällsmedborgarna ges uttryck i vad de tror är sant då sociala konstruktioner inte leder till någon sanning eftersom sanningen är bekräftad av de som konstruerat den och publiken som tror på den (Jönson, 2010, Loseke, 2003). Vilket betyder att definitionen av sociala problems trovärdighet ligger till grund för vad publikens medlemmar tror är sant. Det finns en hierarki av trovärdighet bland anspråksformulerare där forskare är på toppen samt professionellt erkända experter inom det specifika området. Trovärdiga anspråksformulerare är de som har kunskap och erfarenhet inom området vilket betyder att de innehar makt att uttrycka sig. Strävan efter trovärdighet av de politiska aktörerna i argumentationen om åtgärder för unga myndiga lagöverträdare sker genom att hänvisa till forskning och vetenskap (Loseke, 2003).

Jönson (2010) beskriver hur man kan tänka och vad man kan fråga sig när man ska studera konstruktion av sociala problem utifrån en anspråksformulerares framställan av problematiken. Jönson (2010) använder sig av frågeorden vem, vad, hur, var, när och varför i kartläggningen av problemperspektiv. Frågeorden exemplifieras såhär; Vem är anspråksformulerare som för fram frågan som ett problem, vad en anspråksformulerare pratar om som problem, hur anspråksformuleraren framställer problemet, var menar anspråksformuleraren att problemet är, när menar anspråksformuleraren att problemet existerar och varför anspråksformuleraren framställer problemet. De nämnda frågeorden beskrivs vara av betydelse för att kunna förstå sociala problem som konstruktioner belyser Jönson (2010). Centralt för studien är att förstå politiken, anspråksformulerarna om åtgärder för unga myndiga lagöverträdare genom att analysera de argument som förs fram av centrala parter.

För att få perspektiv och inspiration på hur teorin har använts i andra sammanhang än kriminalpolitiska som studien ämnar, följer en summerad presentation av studier som använt sig av anspråksformulering. En studie har analyserat hur rättighetsbaserade argument används av aktivister som beskrivs vara anspråksformulerare mot abort i Storbritannien (Lowe & Page, 2019). Med utgångspunkt i en etnografisk studie med 30 abortklinikplatser, anti-abortmarscher och andra kampanjer beskrivs rättighetsbaserade påståenden utgöra en viktig del av deras argument. Anspråksformulerarna hänvisar sina argument till vetenskap, religiös praxis och mänskliga rättigheter (Lowe & Page, 2019). I en annan studie har man undersökt hur familjemedlemmar som beskrivs vara anspråksformulerare till vårdmottagare argumenterar om felbehandling i äldreården (Harnett & Jönson, 2010). Med hjälp av argumentationsanalys framställdes felbehandling från de kvalitativa intervjuuppgifterna som hänvisade till argument

om fysisk skada, psykologisk skada, brister i socialvård och identitetsundersökning. Studien har identifierat argument som använts av anspråksformuleraren för att motivera sina påståenden om felbehandling i äldreården (Harnett & Jönson, 2010). I en studie har man identifierat anspråksformulerare genom intervjuer med både dokumenterade och odokumenterade Latino-restaurangarbetare i USA (Gleeson, 2010). Man undersökte hur dokumentationsstatus formar invandrararbetarnas rättsliga medvetande. De odokumenterade arbetarna vågade inte göra anspråk på arbetsplatskydd med argument om rädsla för utvisning. De dokumenterade arbetarna gjorde anspråk på tillhörighet med argument om en känsla av medborgarskap och laglig mobilisering (Gleeson, 2010). I denna studie används teorin om anspråksformulering på området, argument om åtgärder för unga myndiga lagöverträdare.

4 Metod

Metodkapitlet syftar till att klargöra den metodologiska resa som gjorts och som ligger till grund för studien. Inledningsvis beskrivs kvalitativ dokumentstudie, till följd av en beskrivning och motivering av det insamlade materialet. Sedan följer ett avsnitt om urval och avgränsning av empirin. Därefter beskrivs ett avsnitt om materialinsamling och beskrivning av materialets innehåll som följer av bearbetning och analys för att tolka och förstå empirin följt av ett avsnitt om metodens tillförlitlighet. Avslutningsvis beskrivs forskningsetiska överväganden.

4.1 Kvalitativ dokumentstudie

En kvalitativ dokumentstudie är genomförd, vilket bl.a. betyder att ord betonas specifikt vid insamling och analys av empirin (Bryman, 2018). Fokus ligger på att studera fenomen som känslor, upplevelser, erfarenheter, kunskaper, tankar och intentioner (Ahrne & Svensson, 2015). En kvalitativ dokumentstudie beskrivs vara tolkande och konstruktivistisk där fokus är strävan efter djup i resultaten (Bryman, 2018). Vilket illustreras av den kvalitativa dokumentstudien som gjorts där de empiriska underlagen består av text med betoning på ord och djup utifrån det specifika ämnet åtgärder för unga myndiga lagöverträdare. Detta för att i tolkningen av dokumenten kunna urskilja variationer, mönster, likheter och olikheter. För att kunna samla in empiriska data om samhällsliga fenomen behöver man vända sig till människor som är verksamma inom området genom exempelvis bl.a. dokument av olika slag som människor producerat (Ahrne & Svensson, 2015). För att förstå politiken om åtgärder för unga myndiga lagöverträdare genom att analysera de argument som förs fram av centrala parter valdes politiska dokument som empiriska underlag. Eftersom de som producerat de politiska

dokumenterna är verksamma inom området kriminalpolitik och därför värdefulla källor att studera. Dokument är en sorts materialtyp som kan förklaras via naturligt förekommande data. Det är tillgängliga dokument för forskaren genom primära källor som ”finns där ute” (Justesen & Mik-Meyer, 2011).

Dokumenterna som valts till studien är från den kriminalpolitiska debatten om hårdare straff för unga lagöverträdare. Dokumenterna är officiella handlingar att tillgå av allmänheten och spelar en avgörande roll för handlingar och beslut inom organisationer (Justesen & Mik-Meyer, 2011). De dokumenterna som är empiriska underlag i studien är bl.a. från partipolitik med tanke på att riksdagspartierna i stor utsträckning påverkar regeringens beslut om förändringar. Partiernas kriminalpolitiska program var av intresse att studera för att förstå vilka argument som partierna stöder sig på i debatten om åtgärder för unga myndiga lagöverträdare. För att få en inblick i vad man som politiskt parti faktiskt föreslog och argumenterade för i riksdagen om åtgärder för unga lagöverträdare väcktes intresset för den statligt offentliga utredningen. Utredningens förslag om att överväga och föreslå ändringar för den straffrättsliga särbehandlingen av lagöverträdare i åldersgruppen 18–20 år blev intressant att studera i relation till vad utredningens förslag kommit fram till, på vilka grunder och vilken betydelse forskningsbaserad kunskap har i argumentationen (SOU 2018:85). Utredningen omfattas av mångsidig profession och expertis vilket gör den trovärdig att använda sig av för att få fram fler än ett kriminalpolitiskt perspektiv på argument om åtgärder för unga myndiga lagöverträdare. Protokoll från en riksdagsdebatt var ett dokument som föreföll intressant att studera utifrån om partiernas representanters argument kommer ifrån de egna kriminalpolitiska programmen, eller vad politikerna bygger sina argument på om åtgärder för unga myndiga lagöverträdare. Hårdare straff och slopad ungdomsrabatt var specifika ämnen i debatten. Texter påverkar samhället, specifikt de dokument som utgör empiriskt underlag i studien då de framhäver ståndpunkter, åsikter, värderingar och förändringar (Boréus, 2015). Remissvaren (Ju2018/05295/L5) är det senaste dokumentet och framhäver praktikens relevans för hur den statliga utredningens (SOU 2018:85) förslag om att överväga och föreslå ändringar för den straffrättsliga särbehandlingen av lagöverträdare i åldersgruppen 18–20 togs emot av statliga organisationer, kommuner och intresseorganisationer. Remissvaren ämnar svara på vilka argument om lämpliga åtgärder för unga myndiga lagöverträdare som framställs av de verksamheter som har i uppgift att omsätta politik till praktik.

4.2 Urval och avgränsning

Debatten om unga lagöverträdare och hur man ska straffa dem är diskuterat sedan 1900-talet. Jag ansåg att det skulle vara intressant att studera kriminalpolitiska argument om åtgärder för unga myndiga lagöverträdare med tanke på den kriminalpolitiska debatten om hårdare straff som florerat både innan under och efter riksdagsvalet våren 2019. Jag har gjort ett så kallat målstyrurval/ändamålsurval som betyder att empiri väljs på ett strategiskt sätt (Bryman, 2018). Urvalet görs utifrån målet med forskningen som studien syftar till, att förstå politiken om åtgärder för unga myndiga lagöverträdare genom att analysera de argument som förs fram av centrala parter. Genom en kvalitativ innehållsanalys av de valda dokumenttyperna har argument om åtgärder för unga myndiga lagöverträdare kunnat studeras. För att kunna spegla en variation krävs det att empirin skiljer sig åt, vilket empirin för studien gör eftersom den är fokuserad till varierade politiska dokument.

De empiriska underlagen som ligger till grund för studien är fyra typer av dokument i form av partipolitik, statlig offentlig utredning, riksdagsprotokoll från debatt och remissvar. En del av mitt empiriska underlag är de åtta riksdagspartiernas kriminalpolitiska program hämtade från deras internetbaserade hemsidor. En utredning från statens offentliga utredningar med rubriken ”Slopad straffrabatt för unga myndiga” (SOU 2018:85). Protokoll från en riksdagsdebatt onsdagen den 3 april (2018/19:72) klockan 09.00-19.26 om unga lagöverträdare. Remissvar (Ju2018/05295/L5) från statens offentliga utredning (SOU 2018:85) om slopad straffrabatt för unga myndiga inkom till Justitiedepartementet fredagen den 15 februari 2019. Anledningen till urvalet av dokumenttyperna är för att de är politiskt förstahandsmaterial, primära källor, vilket betyder att de är allmänna handlingar. Valet att lyfta fram kriminalpolitiska perspektiv grundas i att argument om åtgärder för unga lagöverträdare har varit och är ett omdebatterat ämne både innan, inför och efter riksdagsvalet våren 2019. Vilket kan tydas specifikt då regeringen tillsatt en statlig offentlig utredning (SOU 2018:85) med uppdrag att föreslå ändringar för den straffrättsliga särbehandlingen av lagöverträdare i åldersgruppen 18–20 år.

De empiriska underlagen hänger ihop på följande sett; Riksdagspartiernas kriminalpolitiska program profilerar sig i frågan om hårdare straff för unga lagöverträdare och att avskaffa ungdomsrabatten vilket resultera i att regeringen tillsatte en statlig offentlig utredning med syfte att överväga och föreslå ändringar för den straffrättsliga särbehandlingen av lagöverträdare i åldersgruppen 18–20 vid tidpunkten för begånget brott. Utredningen tillkom i ett politiskt sammanhang där partier med olika perspektiv argumenterat för sina ståndpunkter.

Utredningens förslag om ändringar för den straffrättsliga särbehandlingen av unga lagöverträdare debatterades i en riksdagsdebatt mellan riksdagspartiernas representanter för att svara på vilka argument som politiker stöder sig på i debatten om åtgärder för unga lagöverträdare. Riksdagsdebatten har karaktär som en observation då protokoll förts när det debatterats vilket bidrar till direkt information om händelsen som är unik och intressant att studera då politik skapas genom debatt (Ahrne & Svensson, 2015). De kriminalpolitiska programmen är intressanta att studera i jämförelse mot vad partiernas representanter debatterar om i riksdagsdebatten. Om politikernas argument kommer ifrån de egna kriminalpolitiska programmen eller vad de bygger sin argumentation på. Poängen med det politiska materialet utgörs av att partierna positionerar och profilerar sig i både de kriminalpolitiska programmen och riksdagsdebatten. Deras position och ideologi var därför av intresse att studera utifrån hur de konstruerar och framställer åtgärder för unga lagöverträdare genom argumentation. Utredningens förslag har responderats av både politiker och representanter från olika typer av praktiska organisationer genom remissvar för att kunna svara på vilka argument som framställs om lämpliga åtgärder för unga myndiga lagöverträdare av de verksamheter som har i uppgift att omsätta politik till praktik. Remissvaren är av betydelse för studiens praxis då utredningens förslag följs upp genom argument om vad det praktiskt sett innebär för samhället om förslaget att slopa ungdomsrabatten tillstyrks utifrån statliga organisationer, kommuner och intresseorganisationers praktiska intressen.

Tanken från början var att ha med brottet som en fråga i frågeställningen i form av om brottet hade någon inverkan på hur politiken argumenterade om åtgärder för unga myndiga lagöverträdare. Intresset av brottet ligger till grund i att det praktiskt taget är brottet som föranleder den juridiska processen till val av åtgärd. Jag hade en föreställning om att brottet specifikt kopplat till unga lagöverträdare skulle vara ett debatterat ämne inom kriminalpolitiken med tanke på att det ligger i linje med hur man ser på åtgärder och påföljder. Tyvärr fann jag inte tillräckligt med empiri att jobba med avseende själva brottet i relation till de unga lagöverträdarna vilket föranlett att jag inte vidare fördjupat mig i det. Dock hade det varit en intressant utgångspunkt att studera vidare eftersom debatten om hårdare straff inte har någon direkt relation till ökad brottslighet. Vilket är anmärkningsvärt då det hade kunnat vara ett argument till varför man förespråkar att slopa ungdomsrabatten. Trots detta fann jag andra värdefulla upptäckter att belysa istället som utgör resultat i studien.

4.3 Materialinsamling och beskrivning

Följande avsnitt syftar till att beskriva hur jag samlat in dokumenten som utgör det empiriska underlaget i studien och presentera dokumenten genom en matris och en tidslinje som följer av en beskrivning av dokumenten i löpande text för att tydligt kunna utläsa dokumentens uppkomster.

4.3.1 Kunskapsöversikt

De sökstrategier som jag använt mig av beskrivs inledningsvis i tidigare forsknings avsnittet 2. Med hjälp av sökorden; Sveriges kriminalpolitik, unga lagöverträdare, ungdomsbrottslighet, ungdomskriminalitet, åtgärder för unga lagöverträdare, straff för ungdomsbrottslighet, effekter av straff fick jag fram varierande forskning i form av både tidig och sen publicitet. Variation av årtal har gett mig en överskådlig blick över unga lagöverträdare och åtgärder för dessa. Vilket har varit av vikt för min studie med tanke på att perspektivet är kriminalpolitiskt och därmed i ständig förändring utifrån samhällsutvecklingen samt att kriminalpolitiska frågor diskuteras i historiskt perspektiv genom jämförelser av olika tidsepoker. De texter som jag har använt mig av är följande; Börjesons (1966) avhandling om påföljders verkningar. Jonssons (1969) avhandling om Skå-barnen. Sarneckis (1996) forskning om ungdomsbrottslighet. Svenssons (1998) licentiatuppsats om statens strategier mot gränsöverträdande ungdomar under 1900-talet i form av straff eller behandling. Österbergs (1995) studier av brott och straff under medeltiden till 1900-talet. En rapport (1999:9) från Brottsförebyggande rådet som handlar om 8 reflektioner om kriminalpolitik. Jansons (2004) vetenskapliga artikel om ungdomsrätt i Sverige. Lappi-Seppäläs (2011) studie om nordisk ungdomsrätt och Lappi-Seppäläs (2016) studie om nordiska straffsystem för unga lagöverträdare. Estrada & Flygheds (2018) antologi om den svenska ungdomsbrottsligheten. Socialstyrelsens (2020) handbok för socialtjänsten om unga som begår brott.

4.3.2 Empiri

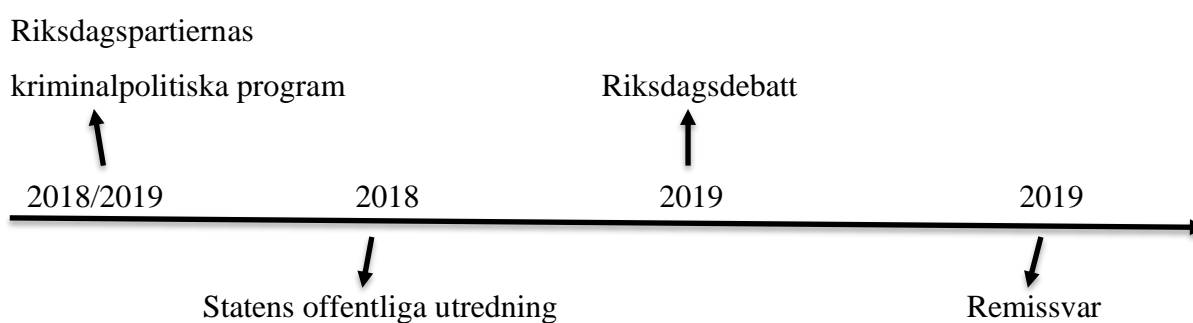
De empiriska underlagen som ligger till grund för studien är fyra typer av dokument i form av partipolitik, statlig offentlig utredning, riksdagsprotokoll från debatt och remissvar. Samtliga dokument är allmänna handlingar och tillgängliga för offentligheten. Samtliga fyra typer av dokument fanns via sökmotorn Google som hänvisade vidare till respektive dokumentets internetsida. Riksdagspartiernas kriminalpolitiska program fanns på varje riksdagspartis webbsida och är ett dokument tillgänglig för allmänheten. Riksdagsprotokoll över debatten

fanns på riksdagens webbsida och är en offentlig handling. Den statligt offentliga utredningen och remissvaren fann jag på regeringens webbsida som likaså är offentliga handlingar.

4.3.3 Matris och tidslinje över dokumenten

Dokumenterna partipolitik, statlig offentlig utredning, riksdagsprotokoll från debatt och remissvar beskrivs mer ingående under följande avsnitt, så att du som läser får en inblick i vad för typer av dokument det är jag använt mig av med dess innebörd och betydelse för studien. Först och främst presenteras en matris över dokumenten som utgör empiriskt underlag i studien så att du som läser ska kunna få en bild av materialens omfattning. Vidare följer en tidslinje över dokumentens uppkomster presenterat av årtal för att tydligare kunna urskilja dem.

Dokument	Antal sidor	Årtal
Riksdagspartiernas kriminalpolitiska program	83	2018/2019
Statens offentliga utredning, SOU 2018:85	396	2018
Riksdagsprotokoll från debatt, 2018/19:72	12	2019
Remissvar av SOU 2018:85	172	2019
Totalt antal sidor	663	

Tidslinjen kan sammanfattas på följande sett: Riksdagspartiernas kriminalpolitiska program profilerar sig i frågan om åtgärder för unga myndiga lagöverträdare år 2018/2019, argument om att avskaffa ungdomsrabatten profilerades i somligas program. Vilket resultera i att regeringen år 2018 tillsatte en utredning med uppdrag att föreslå ändringar för den straffrättsliga särbehandlingen av lagöverträdare i åldersgruppen 18–20 år. Utredningens förslag debatteras i

en riksdagsdebatt mellan riksdagspartiernas representanter år 2019. Remissvar på utredningen från praktiskt verksamma instanser inkom till regeringen år 2019.

4.3.4 Riksdagspartiernas kriminalpolitiska program

De åtta riksdagspartierna är Socialdemokraterna, Moderaterna, Vänsterpartiet, Sverigedemokraterna, Kristdemokraterna, Miljöpartiet, Liberalerna och Centerpartiet. En del partier har ett välutvecklat kriminalpolitiskt program där de lyfter unga lagöverträdare eller ungdomsbrottslighet som ett ämne och andra har inte ett lika välutvecklat program. Vilket kan antydast spegla vad partierna värderar är av vikt att lyfta för deras politik. För att du som läsare ska få en bild av de åtta riksdagspartiernas omfattning av deras kriminalpolitiska program presenteras följande sidantal stigande. Kristdemokraterna (2019) hade ett kriminalpolitiskt program på två sidor, Miljöpartiet (2019) tre sidor, Sverigedemokraterna (2018) fyra sidor, Vänsterpartiet (2018) fem sidor, Centerpartiet (2019) fem sidor, Liberalerna (2019) sju sidor samt Socialdemokraterna (2018) på 23 sidor och Moderaterna (2019) på 34 sidor. Värt att omnämna är att Socialdemokraterna och Moderaterna har vars ett välutvecklat kriminalpolitiskt program. Anledningen till det kan vara att varje politiskt parti har ett eller flera ämnen som de värderar högre än andra, vilket kan förklara varför alla riksdagspartierna inte hade ett lika välutvecklat kriminalpolitiskt program. Partiernas kriminalpolitiska program är hämtade den 9 februari 2019 från deras internetbaserade hemsidor som är tillgängliga för allmänheten.

4.3.5 Statens offentliga utredning SOU 2018:85

Den 13 december 2017 tillsattes en statlig offentlig utredning (SOU 2018:85) ”Slopade straffrabatt för unga myndiga” med uppdrag att överväga och föreslå ändringar beträffande den straffrättsliga särbehandlingen av lagöverträdare i åldern 18–20 år. Föreslaget grundas i hur ett avskaffande av särbehandlingen kan genomföras beträffande lagöverträdare i åldern 18–20 år. Intentionen var att påföljdsbestämningen för denna åldersgrupp ska motsvara den som gäller för andra myndiga lagöverträdare, att avskaffa all särbehandling av lagöverträdare i åldern 18–20 år vid tidpunkten för begånget brott (SOU 2018:85). I uppdraget ingick också att överväga olika modeller för straffmätningen för lagöverträdare i åldersgruppen 15–17 år. Dock var det sistnämnda uppdraget inte av relevans att studera eftersom syftet med följande studie är avgränsad till målgruppen unga myndiga lagöverträdare från 18 års ålder. Petra Lundh, riksåklagare blev utsedd som särskild utredare. Experternas kompetens att biträda utredningen var sammanfattat hämtade från polismyndigheten, statens institutionsstyrelse, kansliråd,

hovrättsråd, verksjurist vid kriminalvården, advokat, vice överåklagare, kanslichef vid domarnämnde, enhetschef vid brottsförebyggande rådet, professor i straffrätt och chefsrådmannen. Utredningen antog namnet Ungdomsreduktionsutredningen (SOU 2018:85).

För att mer ingående förstå utredningens ändamål är förslaget att tillämpningsområdet för 29 Kap 7 § Brottsbalken (1962:700) (BrB) med innebörd om någon har begått brott innan denne fyllt tjuugoett år, ska dennes ungdom beaktas vid straffmätningen. Rätten får döma till lindrigare straff än vad som är föreskrivet för brottet. Ändringarna i lagen innebär att den s.k. ungdomsreduktionen, som i dag gäller för lagöverträdare under 21 år som beskrivet ovan, ska gälla för den som har begått brott innan han eller hon fyllt 18 år. Det innebär att lagöverträdare i åldern 18–20 år ska bedömas på samma sätt som andra myndiga lagöverträdare som var 21 år eller äldre vid tidpunkten för brottet. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2020 (SOU 2018:85).

4.3.6 Riksdagsprotokoll från debatt om unga lagöverträdare

Ett annat dokument som utgör mitt empiriska underlag är riksdagens protokoll från en debatt om unga lagöverträdare som skedde onsdagen den 3 april (2018/19:72) klockan 09.00-19.26. Justitiekommitténs betänkande (2018/19:JuU15) om unga lagöverträdare ligger till grund för debatten. Betänkandet behandlar rapporter med förslag till ett riksdagsbeslut utifrån vad utredningen (SOU 2018:85) föreslagit om bl.a. brottsförebyggande arbete, straffmyndighetsålder och straffrabatt för unga lagöverträdare. I den svenska politiken finns varierande förhållningssätt, perspektiv och åsikter, dessa variationer framgår av de olika riksdagspartiernas utsagor och debatterande i protokollet. Protokollet innehåller debatt över vad som sades, tycktes och tänktes under sammankomsten kring ämnet unga lagöverträdare. Representanterna för riksdagspartierna var Petter Löberg (S), Johan Forssell (M), Katja Nyberg (SD), Jonny Cato Hansson (C), Johan Pehrson (L), Linda Westerlund Snecker (V) och Ingemar Kihlström (KD). Representant från Miljöpartiet saknas i debatten och det finns ingen notering om anledningen till det. Det debatterades i huvudsak om hur unga lagöverträdare ska straffas, avskaffning av straffrabatten för ungdomar och förebyggande åtgärder.

4.3.7 Remissvar av SOU 2018:85

Remissvar med diarienummer Ju2018/05295/L5 från statens offentliga utredning (SOU 2018:85) om slopad straffrabatt för unga myndiga inkom till Justitiedepartementet fredagen den 15 februari 2019, svaren utgör empiri i studien. Det är av värde för studien att studera

remissvaren då de ger uttryck för praktikens perspektiv på kriminalpolitiken som påverkar det sociala arbetets utformning. Praktiken talas i form av politik eftersom politikens beslut omsätts i handling genom praktiken. Remissvaren är en direkt politisk respons på vad som föreslås i utredningen (SOU 2018:85).

4.4 Bearbetning och analys

Under detta avsnitt beskriver jag hur bearbetning av materialet gått till samt hur analysen av materialet sett ut. Materialet är studerat utifrån kriminalpolitiska perspektiv för att belysa studiens resultat till att förstå politiken om åtgärder för unga myndiga lagöverträdare genom att analysera de argument som förs fram av centrala parter. Att bearbeta ett empiriskt material innebär att arbeta med materialet i form av att sortera och kategorisera för att finna svar på frågorna som formulerats för studien (Rennstam & Wästerfors, 2015). Vilket följande studie har genomfört genom att urskilja argument om åtgärder för unga myndiga lagöverträdare i samtliga material. Analysen börjar redan vid insamlingen av data, genom att studera ett dokument startar en automatisk process i att dela in och upp samt kategorisera för att tyda mönster, likheter och skillnader i materialet (Ahrne & Svensson, 2015). I analys av materialen har jämförelser fokuserats ihop med likheter och skillnader som kunnat tydas i argumentationen mellan de empiriska underlagen.

Rennstam & Wästerfors (2015) beskriver analysprocessen av empiriskt material med att först sortera materialet för att skapa ordning i det. Därefter reduceras empiri utifrån vad som är av vikt att belysa för syftet med studien, sådant som inte är av relevans för studiens syfte sorteras bort för att kunna belysa det mest centrala för studien och skapa skärpa på det. Vidare argumenterar man för det som studerats och vad man kommit fram till med hjälp av utvald empiri som speglar det som beskrivs i utdragen. Analysprocessen som beskrivits ovan har utförts i studien. Varje dokument innehöll inte endast anspråk, debatt eller argument om unga lagöverträdare. I riksdagsdebatten diskuterades andra ämnen än just unga lagöverträdare och då blev det extra viktigt att sortera i materialet för att få fram specifika argument om åtgärder för unga myndiga lagöverträdare. I riksdagspartiernas kriminalpolitiska program framkom det flera politiska ståndpunkter om andra ämnen än just unga lagöverträdare och åtgärder för dessa. Vilket resulterade i att i samband med sorteringen av materialet avlägsnades de delar som inte var av relevans för studien. På så sätt blev de utvalda citaten ur materialet tydligare att argumentera för.

4.4.1 Kvalitativ innehållsanalys

En kvalitativ innehållsanalys av dokument innebär sökande och sorterande av bakomliggande teman som motsvarar ens syfte med studien (Bryman, 2018). För varje dokument har jag gjort en kvalitativ innehållsanalys som innebär att avgränsa materialet via kategorisering av centrala huvudtema. Att avgränsa empirin var av vikt för att kunna få ut det innehåll som var av relevans för studies fokus, argument om åtgärder för unga myndiga lagöverträdare. Somliga argument har ställts i relation till de varierande materialen och jämförts, för att kunna tyda gemensamma och motsatta ståndpunkter. De fyra typer av dokument som utgör empirin i studien har lästs ett flertal gånger och minskat i textmassa efter varje läsning för att urskilja det som varit av relevans för studiens syfte och frågeställningar. Urvalet av materialet gjordes genom varierande färger som svarade för argument om åtgärder för unga myndiga lagöverträdare. Om flera partier gjorde anspråk på liknande argument så markerades samma färg för att kunna urskilja vad de varierande partierna hade gemensamt och motsatt. Om utredningen och remissvaren argumenterade för liknande anspråk gjordes samma sak. Färger användes för att kunna sortera och tyda variation i de empiriska underlagen. Rosa färg motsvarade argument om att avstyrka att avskaffa ungdomsrabatten, röd färg motsvarade argument om att tillstyrka att avskaffa ungdomsrabatten och grön färg motsvarade forskningsbaserade argument.

Teorin om anspråksformulering applicerades på empirin ihop med tidigare forskning. Denna process utfördes utifrån Jönsons (2010) beskrivning av hur man kan tänka och vad man kan fråga sig när man ska studera argumentation utifrån en anspråksformulerares framställan av ett specifikt problem. Frågeorden vem, vad, hur, var, när och varför användes i kartläggningen av argument om åtgärder för unga myndiga lagöverträdare. Frågeorden exemplifieras såhär; Vem är anspråksformulerare som för fram frågan som ett problem, vad en anspråksformulerare framställer som problem, hur anspråksformuleraren framställer problemet, var menar anspråksformuleraren att problemet är, när menar anspråksformuleraren att problemet existerar och varför anspråksformuleraren framställer problemet (Jönson, 2010). Centralt för studien är att förstå politiken, anspråksformulerarna om åtgärder för unga myndiga lagöverträdare genom att analysera de argument som förs fram av centrala parter.

De empiriska underlagen utgör rubriker och avsnittsindelning i resultat och analysdispositionen och följs av centrala huvudteman, tillstyrka kontra avstyrka att avskaffa ungdomsrabatten som underrubriker. Citat från varje typ av dokument klipptes ut och klipptes in under de argument som svarade på mina frågeställningar under respektive dokumentets rubrik. Citaten presenteras

under resultat och analysavsnittet och varierar i volym, vissa är kortare och andra är längre beroende på citatets relevans för studiens resultat. Under varje avsnitt i resultat och analyskapitlet presenteras inledningsvis en matris över det empiriska underlaget, åtgärd/er och argument som motiverar åtgärden/erna. Framställningen av matrisen följer samma modell genom hela avsnittet och syftar till att skapa en tydligare förståelse för vilka argument som förs fram om åtgärder för unga myndiga lagöverträdare.

4.5 Metodens tillförlitlighet

Jag finner mitt material tillförlitligt i den bemärkelsen att jag hämtat dokument från befintliga primära källor som utgör både allmänna och offentliga handlingar. Partiprogrammen definierar varje riksdagspartis kriminalpolitiska politik. Statens offentliga utredning förtydligar vad regeringen och den svenska kriminalpolitiken tar ställning till om unga myndiga lagöverträdare. Protokoll över en riksdagsdebatt om unga lagöverträdare ger inblick i vad de olika partierna debatterar om. Remissvaren från statens offentliga utredning svarar för vad praktiken anser om förslaget i utredningen. Samtliga dokument är offentliga handlingar. Vilket betyder att vem som helst kan gå in och kontrollera dokumenten som utgör empiriskt underlag i studien. Bryman (2018) beskriver begreppet trovärdighet i förhållande till bedömning av kvalitativa undersökningar. Att skapa trovärdighet i studien kan man göra genom att dela med sig av studiens resultat till de individer som ingår i den sociala verklighet som studerats för att individerna ska kunna bekräfta att forskaren har uppfattat den sociala verkligheten på rätt sätt. Eftersom de valda empiriska dokument utgörs av offentliga handlingar och är allmänt tillgängliga förhåller jag som forskare mig till att dokumenten kan bli granskade och att min uppfattning av det som framgått av dokumenten i högsta grad behöver vara trovärdiga för att studiens resultat ska vara äkta (Bryman, 2018).

Dokument är material som redan existerar innan de blir en del av studien då materialet har skapats oberoende av min studie vilket bidrar till värdefull objektivitet där jag som forskare inte har någon inverkan på dokumentens utförande och innehåll vilket behåller resultatet trovärdigt och tillförlitligt (Justesen & Mik-Meyer, 2011). Det perspektiv jag väljer att studera unga myndiga lagöverträdare utifrån påverkar det resultatet som jag får fram vilket betyder att jag hade fått ett annat resultat i studien om jag hade studerat det empiriska materialet utifrån ett barnrättsperspektiv till exempel än det kriminalpolitiska perspektivet. Bryman (2018) beskriver svårigheten i att replikera en kvalitativ undersökning eftersom de som befinner sig på fältet

styrts av uppfattningen om fältet. Professioner, erfarenheter och kunskaper bidrar till att se på fenomen ur olika perspektiv och med varierade synsätt där känslor är inblandade och påverkar vad vi ser samt vad som ses och tycks. Vilket gör att studiens replikerbarhet inte blir densamma. Summeringen blir därför att debatten formar riksdagens hållning utifrån de olika politiska perspektiven. Resultatet hade därför inte blivit detsamma om någon annan hade gått in och studerat samma material.

4.6 Forskningsetiska överväganden

Mitt insamlade material som utgör empiri i studien är som tidigare nämnt allmänna offentliga handlingar som alla människor som vill läsa dokumenten har tillgång till. De etiska övervägandena har varit en viktig utgångspunkt för mig i mitt val av empiri, då materialet inte innehåller känsliga personuppgifter undviker jag att göra intrång i människors privatliv och vidmakthåller individskyddskravet (Bryman, 2018, Vetenskapsrådet, 2002). Jag får en indirekt kontakt med dokumenten och de människor som ligger bakom dokumentens framställan vilket gör att jag ej behöver använda mig av informerat samtycke till att använda materialen (Vetenskapsrådet, 2002).

Bara för att materialet är allmänna offentliga handlingar betyder inte det att de skyddar mot etiska dilemman, här hänvisar jag till Lag (2003:460) om etikprövning av forskning som avser människor. Syftet med lagen är att skydda den enskilda människan och respekten för människovärdet vid forskning. Jag är medveten om att jag skriver om ett hett ämne som det diskuteras och debatteras om på strukturell och individuell nivå. Unga lagöverträdare anses vara ett socialt samhällsproblem som kan väcka känslor och åsikter samt beröra människor som på olika sätt har varit eller är omgivna av kriminalitet på varierande sätt. Så är det kring alla sociala problem i samhället, beroende på egna erfarenheter påverkas vi och ser på sociala problem olika. Därför förhåller jag mig tydlig i att det kriminalpolitiska perspektivet är det perspektiv som framträds i uppsatsen.

5 Resultat och analys

I resultat och analyskapitlet utgör de empiriska underlagen rubriker, kriminalpolitiska program, statens offentliga utredning, riksdagsdebatt och remissvar som bl.a. följs av centrala huvudteman, tillstyrka kontra avstyrka att avskaffa ungdomsrabatten som underrubriker. Följande resultat och analyskapitel ämnar besvara syftet, att förstå politiken om åtgärder för

unga myndiga lagöverträdare genom att analysera de argument som förs fram av centrala parter. Och frågeställningarna, vilka argument politiker stöder sig på i debatten om åtgärder för unga myndiga lagöverträdare, vilken betydelse forskningsbaserad kunskap har i argumentationen, om politikernas argument kommer från de egna kriminalpolitiska programmen, eller vad dem bygger sina argument på och vilka argument som framställs om lämpliga åtgärder för unga myndiga lagöverträdare av de verksamheter som har i uppgift att omsätta politik till praktik. Inledningsvis för varje avsnitt beskrivs en kort summering av vad som komma skall så att du som läser ska kunna följa och förstå resultaten och analysen. Därefter presenteras en matris över det empiriska underlaget, åtgärd/er och argument som motiverar åtgärden/erna. Framställningen av matrisen följer samma modell genom hela kapitlet. Vidare beskrivs det kort vad som framkommit av det empiriska materialet som följer av citat och därefter diskuteras citatet/en genom analytiska kommentarer. Sedan följer en konklusion där frågorna besvaras och avslutningsvis ett avsnitt om jämförelser och slutsatser där teori och tidigare forskning uttrycks.

5.1 Riksdagspartiernas kriminalpolitiska program

De åtta riksdagspartierna är Socialdemokraterna, Moderaterna, Vänsterpartiet, Sverigedemokraterna, Kristdemokraterna, Miljöpartiet, Liberalerna och Centerpartiet. Partierna har vars ett kriminalpolitiskt program från år 2018/2019 som omfattar varje partis ideologi till hur man ska utforma en kriminalpolitik. En del partier har ett välutvecklat kriminalpolitiskt program där de lyfter unga lagöverträdare eller ungdomsbrottslighet som ett ämne och andra partier har inte ett lika välutvecklat program. Omfattningen av programmen beskriver partiernas engagemang för kriminalpolitiken och unga lagöverträdare. De partierna som har flest och mest innehållsrika citat är också dem som i större utsträckning har ett mer välutvecklat kriminalpolitiskt program. Kristdemokraterna, Centerpartiet och Miljöpartiet är partier som inte har uttalat sig om någon åtgärd för unga myndiga lagöverträdare i sina kriminalpolitiska program vilket tyder på ett resultat om att de inte har någon fastslagen hållning i frågan. Anledningen till det kan vara att Kristdemokraternas och Miljöpartiets kriminalpolitiska program är de med lägst antal sidor och de värderar andra ämnen att argumentera om än den kriminalpolitiska debatten om åtgärder för unga lagöverträdare. Vilket kan vara anledningen till varför det inte har någon fastslagen hållning i frågan. Fem riksdagspartier har uttalat sig om åtgärder för unga myndiga lagöverträdare vilka framgår i matrisen. Detta avsnittet syftar till att besvara frågan om vilka argument som politiker stöder sig på i debatten om åtgärder för unga myndiga lagöverträdare.

Nedanstående matris tydliggör argumenten i de kriminalpolitiska programmen om åtgärder för unga myndiga lagöverträdare från de fem partier som tar upp frågan. Riksdagspartierna står i vänster kolumnen. Åtgärder står i matrisens övre rad som lodrätt följs av argument som motiverar åtgärderna.

	Tillstyrker att avskaffa ungdomsrabatten	Avstyrker att avskaffa ungdomsrabatten
Moderaterna	Ingen särbehandling av unga vuxna.	
Liberalerna	Ansvar för sina gärningar.	
Socialdemokraterna	Tydliga reaktioner, bort från gatorna, hot om fängelse.	
Sverigedemokraterna	Tydligt visa unga rätt och fel.	
Vänsterpartiet		Forskning visar att straff inte har en avskräckande funktion. Vård och behandling.

5.1.1 Tillstyrker att avskaffa ungdomsrabatten

Socialdemokraterna, Sverigedemokraterna, Moderaterna och Liberalerna argumenterar för att ta bort ungdomsrabatten i det svenska straffsystemet som åtgärd för unga myndiga lagöverträdare. De samlade argumenten är att det behövs tydliga reaktioner mot unga och att den som är myndig anses som vuxen och ska därför ansvara för sina handlingar i rättssystemet. Citaten nedan illustrerar argumenten.

För de unga som begår brott måste reaktionerna vara tydliga och de som är mest brottsaktiva måste bort från våra gator. [...] Ibland är hotet om fängelse både effektivt och rimligt. Socialdemokraterna vill avskaffa straffreduktionen för 18–20-åringar (Socialdemokraterna 2018, s. 11).

Av citatet ovan framgår det att Socialdemokraterna vill avskaffa straffreduktionen för 18–20-åringar med argument om att de som begått brott måste få tydliga reaktioner, bort från gatorna med hot om fängelse som åtgärd för unga myndiga lagöverträdare. Citatet nedan vill också avskaffa ungdomsreduktionen med argument om tydlighet.

Samhället måste tydligt visa ungdomar skillnaden mellan rätt och fel. Ingen över 18 år ska få ett sänkt straff på grund av låg ålder (Sverigedemokraterna 2018, s. 3).

Sverigedemokraterna framställer i citatet ovan att samhället tydligt måste visa unga skillnaden mellan rätt och fel genom att ingen över 18 år ska få straffrabatt. Citatet nedan argumenterar för liknande, att ta bort straffrabatten för unga vuxna.

I dag särbehandlas unga vuxna [...] den som har begått ett brott som 18-åring får sitt straff halverat jämfört med den som är 21 år. Den som är vuxen och begår ett brott ska också behandlas som vuxen av rättsväsendet. Vi vill därför att den generella straffrabatten för gruppen 18–21 år ska tas bort helt (Moderaterna 2019, s. 8).

Moderaterna framställer i citatet ovan argument om att ta bort den generella straffrabatten för gruppen 18–21 år genom att hänvisa till att är man vuxen och begår ett brott ska man också behandlas som vuxen av rättsväsendet. Citatet nedan framställer argument om myndig och ansvar.

Den som är myndig ska ta ansvar för sina gärningar. Därför är det fel att unga vuxna i åldern 18–20 år kan begå upprepade grova brott och ändå få lägre straff på grund av sin ålder. [...] Ta bort den så kallade ungdomsrabatten för den som har fyllt 18 år (Liberalerna 2019, s. 2).

Liberalerna argumenterar i citatet ovan för att den som är myndig ska ta ansvar för sina handlingar och därför ska ungdomsrabatten för de som fyllt 18 år tas bort. Sammanfattat är argumenten som motiverar åtgärden om att slopa straffrabatten för unga myndiga: tydliga reaktioner, bort från gatorna, hot om fängelse, tydligt visa unga rätt och fel, ingen särbehandling av unga vuxna och ansvar för sina gärningar. Det går att urskilja både gemensamma och motsatta ståndpunkter till hur samhället ska ta sig an de unga lagöverträdarna av de fyra presenterade riksdagspartiernas kriminalpolitiska program. Socialdemokraterna och Sverigedemokraterna argumenterar om en gemensam ståndpunkt att ta bort straffsystemets ungdomsrabatt genom tydliga reaktioner. Moderaterna och Liberalerna argumenterar om gemensamma ståndpunkter i att ta bort straffsystemets ungdomsrabatt på grunder om att den som är myndig anses som vuxen och ska därför ansvara för sina handlingar i rättsväsendet. De fyra partierna är anspråksformulerare utifrån att argumentera om åtgärder för hur samhället ska hantera de unga lagöverträdarna genom ideologiska argument (Loseke, 2003, Jönson, 2010). Det samlade resultatet från de kriminalpolitiska programmen om åtgärden att avskaffa ungdomsrabatten är, tydliga reaktioner mot unga och att den som är myndig anses som vuxen och ska därför ansvara för sina handlingar i rättsväsendet.

Fyra av åtta riksdagspartier bekräftar varandras argument genom att tillstyrka att avskaffa ungdomsrabatten. Socialdemokraterna, Sverigedemokraterna, Moderaterna och Liberalerna är de riksdagspartier som argumenterar i sina kriminalpolitiska program om åtgärden, att ta bort straffrabatten för unga lagöverträdare från 18 års ålder. Vilket betyder att man som ung inte ska kunna få ett sänkt straff till följd av låg ålder. Ett anmärkningsvärt resultat är att de partierna som argumenterar om att avskaffa ungdomsrabatten befinner sig på olika skalor i politiken. Den politiska skalan betecknar partiernas ideologi där ståndpunkter härleds till högerskalan som bl.a. omfattas av Moderaterna, Sverigedemokraterna och Liberalerna. Vänsterskalan som har motsatta ståndpunkter till högerskalan omfattas bl.a. av Socialdemokraterna. Det som är anmärkningsvärt är att partierna tillhörande olika sidor av skalan argumenterar liknande för att avskaffa ungdomsrabatten som åtgärd för unga myndiga lagöverträdare. Att göra anspråk på en ståndpunkt kan likställas med att argumentera för eller mot en ståndpunkt (Jönson, 2010). Det grundas i att man tillför varierade ställningstaganden till ståndpunkten. Partierna tillför liknande ställningstagande genom att argumentera för att tillstyrka att avskaffa ungdomsrabatten. De argumenterar för samma åtgärd trots att de har både varierade ideologiska grunder och olika argument.

5.1.2 Avstyrker att avskaffa ungdomsrabatten

Vänsterpartiet är det enda parti som förespråkar att inte ta bort ungdomsrabatten i det svenska straffsystemet. Argumenten som motiverar åtgärden om att inte slopa straffrabatten är forskningsbaserade om att straff inte har en avskräckande funktion och att vård och behandling är en mer framgångsrik väg. Citatet nedan illustrerar Vänsterpartiets argument.

Att ta bort straffrabatten för unga skulle leda till att Sverige skulle få betydligt fler livsstilskriminella snarare än färre. [...] Vänsterpartiet tycker att det talas för mycket om strafflängder och hårdare straff. Forskning visar dessutom att längre och hårdare straff i väldigt liten utsträckning avskräcker människor från att begå brott. [...] Kunskap, relevant vård och behandling är en mer framgångsrik väg. Det finns med andra ord goda argument för att ungdomar inte ska sitta i fängelse under lång tid. (Vänsterpartiet 2018, s. 2-3)

Vänsterpartiet framställer i sitt kriminalpolitiska program, argument om forskning som visar på straffets avskräckande funktion, att längre och hårdare straff inte avskräcker människor från att begå brott. Vänsterpartiet argumenterar för vård och behandling som en mer framgångsrik väg gällande åtgärder för unga myndiga lagöverträdare snarare än hårdare straff. Vänsterpartiet anser inte att ungdomar ska sitta i fängelse under lång tid och att man inte ska slopa

ungdomsrabatten då det innebär att flera unga lagöverträdare kommer att dömas till frihetsberövande påföljder och längre straff. Vänsterpartiet är det enda partiet som i sitt kriminalpolitiska program avstyrker att avskaffa ungdomsrabatten. Trovärdiga anspråksformulerare är de som har kunskap och erfarenhet inom området, vilket betyder att de innehar makt att uttrycka sig (Blumer, 1971). Strävan efter trovärdighet av de politiska aktörerna sker genom att hänvisa till forskning och vetenskap (Loseke, 2003). Vänsterpartiet är det enda parti som åberopar samhällsvetenskaplig forskning i sitt kriminalpolitiska program för att stärka sina argument till varför unga myndiga lagöverträdare inte ska straffas hårdare.

5.2 Statens offentliga utredning

Den 13 december 2017 tillsattes en statlig offentlig utredning (SOU 2018:85) med uppdrag att överväga och föreslå ändringar beträffande den straffrättsliga särbehandlingen av lagöverträdare i åldern 18–20 år. Förslaget grundas i hur ett avskaffande av särbehandlingen kan genomföras beträffande lagöverträdare i åldern 18–20 år. Intentionen var att påföljdsbestämningen för denna åldersgrupp ska motsvara den som gäller för andra myndiga lagöverträdare, att avskaffa all särbehandling av lagöverträdare i åldern 18–20 år vid tidpunkten för begånget brott (SOU 2018:85). De ändringar som föreslås rör sig om lagändringar som i vissa fall praktiskt sätt kommer att innebära dubbelt så stränga påföljder för unga lagöverträdare. Fängelsestraffens längd för unga kommer att öka och fängelse kommer att dömas ut i fler fall. Detta avsnittet syftar till att besvara frågan om vilken betydelse forskningsbaserad kunskap har i argumentationen.

Nedanstående matris tydliggör den statligt offentliga utredningens argument om åtgärder för unga myndiga lagöverträdare. Utredningen står i vänster kolumnen. Åtgärden står i matrisens övre rad som lodrätt följs av argument som motiverar åtgärden.

	Avstyrker att avskaffa ungdomsrabatten
Statens offentliga utredning	Psykologisk, neurologisk, medicinsk och kriminologisk forskning. Social och emotionell mognad. Självkontroll. Hjärnutveckling. Inget empiriskt stöd att sänka åldersgränsen för en särreglering. Längre fängelsestraff för unga kan verka kontraproduktivt och förstärka den unges kriminella identitet.

5.2.1 Avstyrker att avskaffa ungdomsrabatten

I utredningen (SOU: 2018:85) framställs forskningsbaserade argument som motiverar avstyrkandet att avskaffa ungdomsrabatten. Nedanstående citat illustrerar argument som framkommit i utredningen om att unga myndiga lagöverträdare ska särbehandlas i den svenska straffrätten utifrån forskning och vetenskap.

[...] av den psykologiska forskning som finns på området framgår att människor uppnår social och emotionell mognad först i 19-21 års åldern och att förmågan till självkontroll är fullt utvecklad först mellan 23-25 års ålder. Den neurologiska forskningen som ger stöd åt de psykologiska forskningsresultaten talar för att hjärnan är fullt utvecklad först i 25-årsåldern. [...] Mot denna bakgrund drar vi slutsatsen att det inte finns något empiriskt, eller erfarenhetsbaserat, stöd för skärpta påföljder för unga lagöverträdare. En sänkning av den nuvarande svenska 21 års gränsen för straffrättslig särbehandling av unga lagöverträdare kan inte motiveras. Det finns således ingenting i den medicinska eller kriminologiska forskningen som talar för en ändrad lagstiftning, i vart fall inte en ändring som sänker åldersgränsen för en särreglering. [...] (SOU: 2018:85, s. 199).

Citatet framställer argument om vetenskapliga resultat, där psykologisk och neurologisk forskning visar att ungdomar vid 18 års ålder inte är fullt utvecklade till att ta ansvar för sina handlingar. Utredningen illustrerar unga lagöverträdares mognad och utveckling i förhållande till åldern som nuvarande ungdomslagstiftning är baserad på. Forskningen framför att förmågan till självkontroll och mognad inte anses utvecklad vid 18 års ålder, trots att den svenska straffmyndighetsåldern är 18 år. Utredningen framställer att det inte finns någonting i den medicinska eller kriminologiska forskningen som talar för en ändrad lagstiftning, i vart fall inte en ändring som sänker åldersgränsen för en särreglering. Citatet är av vikt att lyfta för studien då det visar på det motsatta mot den kriminalpolitiska debatten om att ingripa kraftfullt mot de unga lagöverträdarna genom utökad lagstiftning, hårdare straff och slopad ungdomsrabatt. Utredningen framställer forskningsbaserade argument utifrån expertis och kunskap som

redogör för att det inte finns något empiriskt stöd för att avskaffa ungdomsrabatten. Trovärdiga anspråksformulerare är de som har kunskap och erfarenhet inom området vilket betyder att de innehar makt att uttrycka sig (Blumer, 1971). Strävan efter trovärdighet av aktörerna i argumentationen om åtgärder för unga myndiga lagöverträdare sker genom att hänvisa till forskning och vetenskap (Loseke, 2003). Utredningen intar en trovärdig aktörs roll genom att använda sig av varierade forskningsbaserade argument för att påvisa avstrykning att avskaffa ungdomsrabatten (Jönson, 2010 och Loseke, 2003). Det finns en hierarki av trovärdighet bland anspråksformulerare där forskare är på toppen samt professionellt erkända experter inom det specifika området. Vilket illustreras av citatet där varierade forskningsbaserade argument ligger till grund för vad publikens medlemmar kan tänkas tro på (Loseke, 2003). Utredningen använder sig av forskningsbaserade argument från varierade expertis: Psykologiska, neurologiska, medicinska och kriminologiska.

I utredningen (SOU: 2018:85) framställs argument om att döma ut längre fängelsestraff i fler fall som ej lämpligt för att uppnå minskad brottslighet bland unga myndiga lagöverträdare utifrån forskningsbaserade argument om att fängelsestraff för unga kan verka kontraproduktivt och förstärka den unges kriminella identitet. Argumentet illustreras av citatet nedan.

[...] repressionshöjningar och ett ökat bruk av fängelsestraff är inte lämpliga instrument för att uppnå minskad brottslighet. Kriminologisk forskning har påtalat att ett ökat bruk av fängelsestraff kan vara kontraproduktivt genom att det motverkar de dömdas återanpassning i samhället. Fängelsestraff kan leda till att särskilt unga lagöverträdare fostras in i en kriminell livsstil. [...] det förtjänar även att framhållas att det finns en uppenbar risk att man förstärker unga lagöverträdares kriminella identitet genom att döma dem till vuxenpåföljder och dessutom låta dem avtjäna straff tillsammans med betydligt äldre och mer erfarna dömda. (SOU: 2018:85, s. 207)

Utredningen har med forskningsbaserade argument kommit fram till att fängelsestraff i ökat bruk och mängd inte minskar brottsligheten bland unga myndiga lagöverträdare. Snarare tvärtom att fängelsestraff i ökat bruk och mängd hämmar de ungas anpassning i samhället efter verkställt straff och att de unga under strafftiden knyter kriminella kontakter vilket håller dem kvar i kriminaliteten när de blir frikända och förstärker deras kriminella identitet. Utredningens argument om åtgärder för unga myndiga lagöverträdare är att inte döma ut längre fängelsestraff i fler fall eftersom fängelsestraff kan vara kontraproduktivt för den unge. Fängelsestraff kan leda till att särskilt unga lagöverträdare fostras in i en kriminell livsstil vilket utredningen argumenterar om att undvika genom att inte förespråka hårdare straff för unga myndiga

lagöverträdare. Utredningen är anspråksformulerare och använder sig av forskningsbaserade argument som motiverar att ett ökat bruk av fängelsestraff inte är lämpligt för att uppnå minskad brottslighet bland unga lagöverträdare (Loseke, 2003). Sammanfattat så använder den statligt offentliga utredningen sig av kriminologisk forskning som argument för att motivera varför särbehandling av unga myndiga lagöverträdare i Sveriges straffsystem inte bör tas bort. Det finns inget empiriskt stöd att sänka åldersgränsen för en särreglering till följd av kriminologisk forskning som säger att längre fängelsestraff för unga kan verka kontraproduktivt och förstärka den unges kriminella identitet. Utredningen använder sig genomgående av forskningsbaserade argument om åtgärder för unga myndiga lagöverträdare.

5.3 Riksdagsdebatt

Ett annat dokument som utgör mitt empiriska underlag är riksdagens protokoll från en debatt om unga lagöverträdare som skedde onsdagen den 3 april (2018/19:72). Justitieutskottets betänkande (2018/19:JuU15) om unga lagöverträdare ligger till grund för debatten. I den svenska politiken finns varierande ståndpunkter, åsikter och förhållningssätt, dessa variationer framgår av de olika riksdagspartiernas argument i debatten. Protokollet innehåller debatt över vad som profilerades under sammankomsten kring ämnet unga lagöverträdare. Detta avsnitt syftar till att besvara frågan om politikernas argument kommer från de egna kriminalpolitiska programmen, eller vad de bygger sina argument på. Representanterna för riksdagspartierna var Petter Löberg (S), Johan Forssell (M), Katja Nyberg (SD), Jonny Cato Hansson (C), Johan Pehrson (L), Linda Westerlund Snecker (V) och Ingemar Kihlström (KD). Representant från Miljöpartiet saknas i debatten och det finns ingen notering om anledningen till det. Anmärkningsvärt är att Socialdemokraternas, Centerpartiets och Kristdemokraternas representanter inte utmärkte några argument om åtgärder för unga lagöverträdare. Därför kommer de riksdagspartierna inte att synas i debatten. Sverigedemokraternas, Moderaterna, Liberalerna och Vänsterpartiets representanter utgör resultat för riksdagsdebattens argument om åtgärder för unga myndiga lagöverträdare.

Nedanstående matris tydliggör debattens argument om åtgärder för unga myndiga lagöverträdare. Riksdagspartierna står i vänster kolumnen. Åtgärden står i matrisens övre rad som lodrätt följs av argument som motiverar åtgärden.

	Förebyggande åtgärder	Tillstyrker att avskaffa ungdomsrabatten	Avstyrker att avskaffa ungdomsrabatten
Moderaterna	Tidiga och tydliga sociala insatser.		
Liberalerna	Tidiga, tydliga och tuffa åtgärder. Sociala insatser, skolan.		
Sverigedemokraterna		Omedelbar och tydlig konsekvens. Inkapaciteringseffekt.	
Vänsterpartiet			Nationell och nordisk forskning visar att långa fängelsestraff i tidig ålder ökar risken för livstidskriminalitet.

5.3.1 Förebyggande åtgärder

I protokollet över debatten om åtgärder för unga myndiga lagöverträdare framställs argument om förebyggande insatser genom tidiga och tydliga sociala insatser. Argumenten illustreras av citaten nedan.

Det handlar om tidiga och tydliga sociala insatser för att förhindra att problemen skjuts på framtiden. Det finns en förebyggande aspekt i detta (Johan Forssell (M) 2019, s. 36).

Liberalernas uppfattning är att det är viktigt med sociala insatser. De sociala insatserna handlar om att se till att man agerar, skolan, måste agera runt de unga. Det ska vara tidigare, tydligare och lite tuffare åtgärder. (Johan Pehrson (L) 2019, s. 42).

Första citatet framställer Moderaternas representant Johan Forssell argument om åtgärder för unga lagöverträdare utifrån en förebyggande aspekt med tidiga och tydliga sociala insatser för att inte skjuta problemen till framtiden. Tidigare, tydligare och tuffare åtgärder behövs runt de unga, där de sociala insatserna som skolan har en viktig roll argumenterar Liberalernas representant Johan Pehrson. Det går att utläsa gemensamma ståndpunkter av citaten då Moderaterna och Liberalernas representanter argumenterar för tidiga och tydliga åtgärder i form av sociala insatser för unga lagöverträdare. Anspråksformulerare skapar förändringar av sociala problem genom att debattera inför de politiska anhängarna och samhällsmedborgarna (Loseke 2003). Debattens representanter beskrivs som anspråksformulerare eftersom de argumenterar om åtgärder för unga lagöverträdare på gemensamma grunder. Anmärkningsvärt är att varken Moderaternas eller Liberalernas representanter debatterar om att avskaffa ungdomsrabatten i

debatten som de argumenterar för i sina kriminalpolitiska program. De båda partiernas argument om åtgärder för unga lagöverträdare i riksdagsdebatten går inte att härleda till respektive partis kriminalpolitiska program, de bygger sin argumentation på tidiga och förebyggande åtgärder.

5.3.2 Tillstyrker att avskaffa ungdomsrabatten

Sverigedemokraternas representant Katja Nyberg är den enda i riksdagsdebatten som argumenterar för att ta bort ungdomsrabatten. Nedanstående citat illustrerar argumentet om att avskaffa ungdomsrabatten som en åtgärd för unga myndiga lagöverträdare.

Vi Sverigedemokrater har i flera år arbetat för att få bort ungdomsrabatten. [...] Unga som begår brott behöver få en omedelbar och tydlig konsekvens av sitt handlande. Genom att ta bort ungdomsrabatten får vi en inkapaciteringseffekt. Personen i fråga blir inlåst och kan inte under den tiden begå nya brott eller skada någon annan (Katja Nyberg (SD) 2019, s. 37).

Sverigedemokraterna har i flera år försökt få igenom att ungdomsrabatten ska tas bort till följd av att unga behöver omedelbara och tydliga konsekvenser av sitt handlande. Vilket är det som också förespråkas i partiets kriminalpolitiska program. Sverigedemokraternas representant använder argument om inkapaciteringseffekt av att ta bort ungdomsrabatten så att den unge blir inlåst och inte kan begå brott eller skada någon under tiden som den är frihetsberövad. En intressant aspekt är att Sverigedemokraternas representant är den enda som argumenterar för att avskaffa ungdomsrabatten i riksdagsdebatten. Anledningen till att det är anmärkningsvärt är för att Socialdemokraterna, Moderaterna och Liberalerna i sina kriminalpolitiska program argumenterar för att ungdomsrabatten ska tas bort. Vilket inte argumenteras av partiernas representanter i riksdagsdebatten. Sverigedemokraternas argument om att avskaffa ungdomsrabatten för unga myndiga lagöverträdare kommer från deras kriminalpolitiska program som uttrycker detsamma. Sverigedemokraterna bygger sin argumentation om åtgärder för unga myndiga lagöverträdare utifrån deras kriminalpolitiska program. Socialdemokraterna argumenterar inte om åtgärder för unga lagöverträdare i debatten vilket är anmärkningsvärt med tanke på att de har det näst mest välutvecklade kriminalpolitiska programmet med 23 sidor.

5.3.3 Avstyrker att avskaffa ungdomsrabatten

Det enda partiet som hänvisar till forskning i riksdagsdebatten är Vänsterpartiet, varpå partiets representant Linda Westerlund Snecker argumenterar för nationell och nordisk forskning till att avstyrka att avskaffa ungdomsrabatten. Vänsterpartiets representant argumenterar för att det

inte finns något empiriskt stöd för att avskaffa ungdomsrabatten. Argumentet illustreras av citatet nedan.

Det finns i dag solid svensk och nordisk forskning som visar att ungdomar som döms till fängelse får svårare att upphöra med brott och därmed får längre brottskarriärer. Det finns många anledningar till att unga ska behandlas som just unga. [...] Långa fängelsestraff i tidig ålder ökar risken för att en person ska bli livstidskriminell. Därmed finns det inget empiriskt stöd för att en avskaffning av ungdomsrabatten föreligger (Linda Westerlund Snecker (V) 2019, s. 46).

Vänsterpartiets representant argumenterar för att solid svensk och nordisk forskning visar att ungdomar som döms till fängelse får svårare att ta sig ur kriminaliteten. Argumenten är att långa fängelsestraff i tidig ålder ökar risken för att en ungdom ska bli livstidskriminell och därför finns det anledning till att unga ska behandlas som unga. Trovärdiga anspråksformulerare är de som hänvisar till forskning och vetenskap i sina argument (Loseke, 2003). Vänsterpartiet hänvisar till nationell och nordisk forskning i riksdagsdebatten genom att avstyrka att avskaffa ungdomsrabatten. Vänsterpartiet hänvisar till samhällsvetenskaplig forskning i sitt kriminalpolitiska program. Sammanfattat så använder Vänsterpartiet sig genomgående av forskningsbaserade argument för att motivera åtgärder för unga lagöverträdare. Vilket betyder att Vänsterpartiets argument om att inte avskaffa ungdomsrabatten i debatten kommer från deras kriminalpolitiska program.

5.4 Remissvar

Detta avsnitt bygger på remissvar av SOU 2018:85 om slopad straffrabatt för unga myndiga. Det är av värde för studien att studera remissvaren då de ger uttryck för praktikens perspektiv på kriminalpolitiken som påverkar det sociala arbetets utformning. Praktiken talas i form av politik eftersom politikens beslut omsätts i handling genom praktiken. Remissvaren är en direkt politisk respons på vad som föreslås i utredningen (SOU 2018:85). Detta avsnittet syftar till att besvara frågan om vilka argument om lämpliga åtgärder för unga myndiga lagöverträdare som framställs av de verksamheter som har i uppgift att omsätta politik till praktik. 87 remissinstanser har fått remissen och 60 av dem har svarat på remissen. De studerade remissvaren kommer från tre olika instanser; Stat, kommun och intresseorganisation. 43 statliga organisationer har fått remissen och 38 av dem har svarat på remissen. 30 kommuner har fått remissen och 18 kommuner har svarat på remissen. 14 intresseorganisationer har fått remissen och 4 av dem har svarat på remissen. Anmärkningsvärt är att flertalet av de tre olika instanserna avstår ifrån att lämna synpunkter på utredningens förslag i sina remissvar. Utredningens förslag

om att slopa ungdomsrabatten kanske inte är det mest centrala för remissvarens instanser. 10 kommuner avstod från att lämna synpunkter på förslaget utifrån bedömningen om att förändringen i straffutmätningen inte kommer att påverka kommunerna, vare sig i ansvar eller kostnad. Flertalet kommuner framställde att det inte finns något de kan tillföra och därför finns det inget att erinra om i remissen. Rubrikerna i följande praktikavsnitt inleds med en organisation var för sig och följs av åtgärder som framkommit i empirin med argument som motiverar åtgärderna.

5.4.1 Statliga organisationer

43 statliga organisationer har fått remissen och 38 av dem har svarat på remissen varpå 18 av dem inte har några synpunkter på förslaget. Fyra statliga organisationer utgör resultat till hur statliga organisationer svarat på remissen. Genom att studera de statliga organisationernas argument om åtgärder för unga myndiga lagöverträdare är det sammanfattade resultatet att samtliga organisationer avstyrker utredningens förslag om att slopa straffrabatten för unga myndiga. De fyra statliga organisationerna är utvalda med hänvisning till att de motiverar sina argument om att avstyrka förslaget på olika grunder. Det har inte framgått att någon statlig organisation tillstyrkt förslaget.

De statliga organisationernas argument i nedanstående matris motiverar avstyrkandet. De statliga organisationerna står i vänster kolumnen. Åtgärden står i matrisens övre rad som lodrätt följs av argument som motiverar åtgärden.

	Avstyrker att avskaffa ungdomsrabatten
Barnombudsmannen	Grundprincipen om barnets bästa.
Brottsförebygganderådet	Psykologisk forskning om ungas hjärnfunktioner och ansvarsförmåga.
Kriminalvården	Kriminologisk forskning om kontraproduktivitet. Hög beläggningsgrad med platsbrist.
Domstolsverket	Ökad arbetsbelastning och ökade kostnader.

Fyra statliga organisationer argumenterar i sina remissvar för åtgärden att avstyra förslaget om slopad straffrabatt för unga myndiga. Det som varierar är argumenten till varför man vill avstyra förslaget. Tre typer av argument framställs i citaten, ideologiskt, forskningsbaserat och praktiskt. Citatet nedan illustrerar ideologiskt argument som motiverar åtgärden, avstyra att avskaffa ungdomsrabatten.

Barnombudsmannen avstyrker alla repressionshöjningar för unga lagöverträdare och menar att undertrycka eller bestraffa genom att höja straffmätningen för barn går emot grundprincipen om barnets bästa (Barnombudsmannen 2019, s. 1).

Av det första citatet att läsa motiverar barnombudsmannen att avstyra förslaget om att höja straffmätningen för unga med argument om barnets bästa, ett ideologiskt argument. Citatet nedan illustrerar bl.a. forskningsbaserade argument som motiverar åtgärden, avstyra att avskaffa ungdomsrabatten.

Brå avstyrker att det görs en övergång till ett system där alla lagöverträdare i åldern 18–20 år i straffhänseende behandlas som lagöverträdare över 21 år. [...] Forskningen visar att ungas hjärnfunktioner inte är full utvecklade, vilket bidrar till att de inte har en fullt utvecklad ansvarsförmåga (Brottsförebygganderådet 2019, s. 1).

Enligt Kriminalvårdens mening finns det en stor risk för att förslagen blir kontraproduktiva utifrån vad forskning visar. Återfallsrisken ökar i takt med frihetsberövandets längd [...] En aspekt som måste beaktas är att Kriminalvården för närvarande har en mycket ansträngd platssituation med hög beläggningsgrad i såväl anstalter som häkten. Det får anses stå klart att utredningens förslag kommer att leda till att antalet intagna i anstalt ökar (Kriminalvården 2019, s. 4).

Brottsförebygganderådet argumenterar för att avstyra förslaget med argument om att forskning visar att ungas hjärnfunktioner och ansvarsförmåga inte är fullt utvecklade, ett forskningsbaserat argument utifrån psykologisk forskning. Forskning visar att det finns en stor risk att förslaget blir kontraproduktivt till följd av att återfallsrisken ökar i takt med frihetsberövandets längd argumenterar Kriminalvården för, ett forskningsbaserat argument utifrån kriminologisk forskning. Brottsförebyggande rådet och Kriminalvården motiverar båda forskningsbaserade argument, vilket är en gemensam ståndpunkt. Det finns en hierarki av trovärdighet bland anspråksformulerare där forskare är på toppen samt professionellt erkända experter inom det specifika området vilket gör att deras argument väger tungt när de använder sig av forskning och vetenskap i sin argumentation (Loseke, 2003). Kriminalvården argumenterar vidare för hög beläggning och ansträngd platssituation på anstalterna idag och framställer att utredningens förslag kommer att innebära en ökning med ännu fler intagna i

anstalt, ett praktiskt argument. Citatet nedan illustrerar också ett praktiskt argument som motiverar åtgärden, avstyrka att avskaffa ungdomsrabatten.

Domstolsverket avstyrker förslaget i sin helhet. [...] Strängare påföljder för lagöverträdare i åldern 18-20 år kommer för de allmänna domstolarna medföra ökad arbetsbelastning och ökade kostnader genom bl.a. fler förtursmål, fler häktnings och omhäknings förhandlingar, fler överklaganden (Domstolsverket 2019, s. 2).

Domstolsverket framställer argument om ökad arbetsbelastning och ökade kostnader som motiverar att avstyrka förslaget till följd av att strängare påföljder för unga myndiga lagöverträdare innebär fler förtursmål, fler häktnings och omhäkningsförhandlingar och fler överklaganden i de allmänna domstolarna, ett praktiskt argument. Både Kriminalvården och Domstolsverket anför praktiska argument till att avstyrka förslaget om att slopa straffrabatten för unga. Samtliga fyra statliga organisationers argument bygger på en gemensam ståndpunkt om att avstyrka utredningens förslag utifrån varierande argument. De varierande argumenten baseras på organisationernas intressen, specifika uppdrag och arbetsuppgifter, vad det innebär för organisationerna med en ändring av förslaget (Loseke, 2003). Organisationerna är anspråksformulerare som konstruerar problematiken med förslaget genom att avstyrka det (Jönson, 2010).

Argumenten görs utifrån aktörerna som i detta fallet är de statliga organisationernas intressen (Blumer, 1971). Barnombudsmannen argumenterar för barnets bästa utifrån att de som statlig organisation företräder barn och ungas rättigheter med ideologiskt argument. Brottsförebyggande rådet bygger sina argument på psykologisk forskning om ungas hjärnutveckling och ansvarsförmåga. Kriminalvården bygger sin argumentation utifrån dels kriminologisk forskning som argument om att det finns en stor risk att förslaget blir kontraproduktivt till följd av att återfallsrisken ökar i takt med frihetsberövandets längd. Vidare bygger kriminalvården sin argumentation också utifrån praktiska argument, om hur organisationen praktiskt sett ser ut idag med rådande platsbrist och höga beläggning eftersom det är dem som ansvarar för de som är frihetsberövade och verkställer straff. Domstolsverket bygger sin argumentation utifrån praktiska argument om att strängare påföljder för unga myndiga lagöverträdare praktiskt innebär bl.a. fler förtursmål, fler häktnings och omhäkningsförhandlingar och fler överklaganden i de allmänna domstolarna. Det kommer kosta mer med högre arbetsbelastning om förslaget går igenom mot bakgrund av att deras praktiska uppgift är att ge administrativt stöd och service åt de allmänna domstolarna vilket kan tänkas öka om det i fler fall kommer utdömas längre fängelsestraff. En intressant aspekt är hur

varierande argument kan leda till samma typ av ställningstagande. Brottsförebygganderådet och Domstolsverket vill avstyrka att avskaffa ungdomsrabatten på olika grunder, varpå Brottsförebygganderådet använder sig av forskningsbaserade argument och Domstolsverket av praktiska argument.

5.4.2 Kommuner

Värt att nämna igen är att 18 kommuner svarade på remissen och 10 kommuner avstod från att lämna synpunkter på förslaget utifrån bedömningen om att förändringen i straffutmätningen inte kommer att påverka kommunerna, vare sig i ansvar eller kostnad. Vilket är en intressant ekonomisk aspekt, om unga döms som vuxna i straffsystemet som utredningens förslag syftar till blir det Kriminalvården som tar kostnader som Socialtjänsten idag bär. Vilket kan vara svaret till varför 18 kommuner av 30 svarade på remissen och att 10 kommuner av 18 avstod från att lämna synpunkter på remissen. 7 kommuner svarar på remissen men motiverar inte sina argument till förslaget. Tre kommuner utgör resultat till hur de har svarat på remissen eftersom de motiverat sina argument till förslaget. Göteborgs och Stockholms kommun framställer i sina remissvar att avstyrka att avskaffa ungdomsrabatten. Helsingborgs kommun framställer det motsatta, att tillstyrka att avskaffa ungdomsrabatten.

Nedanstående matris tydliggör kommunernas argument om åtgärder för unga myndiga lagöverträdare. Kommuner står i vänster kolumnen. Åtgärder står i matrisens övre rad som följer av lodrätta argument som motiverar åtgärderna.

	Avstyrker att avskaffa ungdomsrabatten	Tillstyrker att avskaffa ungdomsrabatten
Göteborgs kommun	Psykologisk forskning om mognad, konsekvenser och ansvar.	
Stockholms kommun	Samhällsvetenskaplig forskning visar på motsatt effekt. Unga får svårt att etablera sig i samhället med långa fängelsestraff i tidig ålder. Den kriminella identiteten förstärks.	
Helsingborgs kommun		Lagöverträdare i åldern 18-20 år ska behandlas som andra myndiga lagöverträdare. Brottsförebyggande åtgärder för att avbryta en kriminell livsstil.

Göteborgs och Stockholms kommun avstyrker att avskaffa ungdomsrabatten och använder sig av gemensamma argument som motiverar åtgärden. Citaten nedan illustrerar argumenten.

Vi anser att förslaget gällande genomförandet av slopad straffreduktion för 18–20 åriga lagöverträdare avstyrks med hänvisning till forskning som visar att mognaden hos unga personer under 25 år inte är färdigutvecklad. De är därför inte fullt kapabla att bedöma konsekvenserna av sitt handlande och kan därmed rimligen inte på samma sätt som vuxna ta ansvar för att de begår obetänksamma handlingar, eller i värsta fall brott (Göteborgs kommun 2019, s. 1).

Vi menar att förslaget om slopad straffreduktion för 18–20 åringar ska avstyrkas, då all samlad forskning visar på att förslaget riskerar att få motsatta effekter. Unga människor, som ännu inte hunnit etablera sig i samhället, får mycket svårt att någonsin göra det om de döms till fleråriga fängelsestraff tidigt i livet. [...] Det finns en risk att unga lagöverträdares kriminella identitet förstärks genom att döma dem till vuxenpåföljder (Stockholms kommun 2019, s. 2).

Göteborgs kommun argumenterar i det första citatet för att genomförandet av slopad straffreduktion ska avstyrkas med hänvisning till att psykologisk forskning som visar att mognaden hos unga under 25 år inte är färdigutvecklad och därför kan de inte bedöma konsekvenserna av sitt handlande. Vilket betyder att unga inte på samma sätt som vuxna kan ta ansvar för begångna handlingar. Stockholms kommun hänvisar i citatet till att avstyrka genomförandet av slopad straffreduktion eftersom samhällsvetenskaplig forskning visar på motsatta effekter om att unga får svårt att etablera sig i samhället med långa fängelsestraff i tidig ålder. Risken är att ungas kriminella identitet förstärks då de blir dömda till vuxna påföljder.

Gemensamt för de båda kommunerna är att de använder sig av forskningsbaserade argument som motiverar åtgärden om att avstyrka utredningens uppdrag om hur ett avskaffande av särbehandlingen kan genomföras. Att använda sig av forskning och vetenskap i sin argumentation bidrar till att man är en trovärdig anspråksformulerare (Loseke, 2003). Göteborgs och Stockholms kommun argumenterar om samma sak på liknande grunder utifrån att avstyrka förslaget till följd av individuella aspekter för den unge lagöverträdaren. Göteborgs kommun argumenterar för att unga inte är kapabla till att bedöma konsekvenserna av sitt handlande till följd av outvecklad mognad och ansvarsförmåga utifrån den individuelles utveckling. Stockholms kommun argumenterar för att unga myndiga lagöverträdare inte ska få långa fängelsestraff som får dem att hamna utanför samhället och förhindra att deras kriminella identitet förstärks i fängelse, man ser även här till den unges individuella utveckling. Argumenten kan tänkas spegla vad man som kommun värderar i frågan om åtgärder för unga

lagöverträdare. Antingen vad det kommer innebära för den unge om förslaget tillstyrks eller att hålla kriminaliteten nere för samhällets skull.

Helsingborgs kommun tillstyrker förslaget om ett genomförande av slopad straffrabatt för unga myndiga och argumenterar för att välkomna en lagändring. Vilket är en motsatt ståndpunkt jämfört med argumenten från Göteborgs och Stockholms kommuner. Citatet nedan illustrerar Helsingborgs kommuns argument.

Helsingborgs stad är i huvudsak positiv till utredarens förslag och välkomnar en lagändring. [...] Lagöverträdare i åldern 18-20 år ska behandlas som andra myndiga lagöverträdare. [...] Vi vill dock lyfta fram betydelsen av brottsförebyggande åtgärder för ungdomar som begår brott. Tyngdpunkten i arbetet med att lyckas minska brottsligheten hos unga vuxna bör därför vara att förebygga och avbryta en kriminell livsstil redan innan 18 års ålder (Helsingborgs kommun 2019, s. 2).

Helsingborgs kommun tillstyrker uppdraget genom att ställa sig positiv till förslaget och välkomna en lagändring med argumentation om att lagöverträdare i åldern 18-20 år ska behandlas som andra myndiga lagöverträdare. Dock vill Helsingborgs kommun framställa betydelsen av brottsförebyggande åtgärder för unga för att förebygga och avbryta en kriminell livsstil innan 18 års ålder med intentionen om att lyckas minska ungdomsbrottsligheten. Sammanfattat framställer Helsingborgs kommun argument om ett genomförande att slopa ungdomsrabatten till följd av att man vid 18 års ålder ska behandlas som andra myndiga lagöverträdare och lägger vikt vid det brottsförebyggande arbetet för unga. Helsingborgs kommun har en motsatt ståndpunkt i hur man ska ta sig an förslaget då de tillstyrker förslaget jämfört med Göteborgs och Stockholms kommuner som vill avstyrka förslaget.

En intressant aspekt är att samma typ av argument kan leda till olika typer av ställningstaganden. Helsingborgs kommun argumenterar om effekter av insatsen att tillstyrka förslaget om ett genomförande att slopa ungdomsrabatten med tyngdpunkten i det brottsförebyggande arbetet med syfte att avbryta en kriminell livsstil innan 18 års ålder. Liknande gör Stockholms kommun som argumenterar om effekter av insatsen att avstyrka förslaget då det riskerar att få motsatta effekter så att den unge inte kan etablera sig i samhället pga. fler fall och längre fängelsestraff. Sammanfattat vill både Helsingborgs och Stockholms kommun ha effekt av insatserna trots att de argumenterar olika i att tillstyrka respektive avstyrka förslaget. En intressant ståndpunkt är att Helsingborgs kommun motiverar sina argument om att tillstyrka förslaget med att man som 18 åring ska behandlas som andra myndiga lagöverträdare. Medan Göteborgs kommun motiverar sina argument till att avstyrka

förslaget med att hänvisa till psykologisk forskning om att unga inte är kapabla till att bedöma konsekvenserna av sitt handlande till följd av outvecklad mognad och ansvarsförmåga fram till 25 års ålder. Helsingborgs kommun hänvisar till argument om den svenska myndighetsåldern där man som 18 åring borde behandlas som vuxen vilket motsätts jämfört med Göteborgs och Stockholms kommuner som hänvisar till forskningsbaserade argument om att man som ung lagöverträdare bör särbehandlas i det svenska straffsystemets genom att avstyrka förslaget.

5.4.3 Intresseorganisationer

14 intresseorganisationer har fått remissen och fyra av dem har svarat på remissen, varpå en intresseorganisation avstår ifrån att svara på remissen pga. resursskäl. Tre intresseorganisationer framställer argument i deras remissvar om utredningens förslag att slopa straffrabatten för unga myndiga. En intresseorganisation framställer motsatt argument i sitt remissvar jämfört med de andra två intresseorganisationerna som framställer gemensamma argument.

I matrisen nedan tydliggörs intresseorganisationernas argument om åtgärder för unga myndiga lagöverträdare. Intresseorganisationer står i vänster kolumnen. Åtgärder står i matrisens övre rad som följer av lodrätta argument som motiverar åtgärderna.

	Avstyrker att avskaffa ungdomsrabatten	Tillstyrker att avskaffa ungdomsrabatten
Fryshuset	Erfarenhet och kunskap. Saknar stöd i forskning.	
Stiftelsen Allmänna Barnhuset	Psykologisk, medicinsk och kriminologisk forskning.	
Brottsofferjouren		Brottsofferperspektivet.

Intresseorganisationen Fryshuset avstyrker förslaget om slopad straffrabatt för unga myndiga med argument om att de har erfarenhet och kunskap på området och att förslaget saknar stöd i forskning. Citatet nedan illustrerar argumenten.

Utifrån vår erfarenhet, kunskap och expertis i ämnet samt remissens slutsatser avskriver Fryshuset utredningens förslag till lagändring. Vår starka rekommendation är därför att bibehålla den befintliga straffrabatten för unga. Förslaget saknar stöd i forskning. Tvärtom stöder forskning vårt nuvarande system (Fryshuset 2019, s. 1).

Av citatet att läsa argumenterar Fryshuset för att avstyrka förslaget mot bakgrund av deras egen erfarenhet, kunskap och expertis om unga myndiga lagöverträdare med stark rekommendation till att behålla den nuvarande straffrabatten. Förslaget saknar stöd i forskning. Fryshusets argument bygger på vad organisationen ideologiskt sett syftar till, ungas möjligheter i samhället. Deras praktiska arbete gentemot unga lagöverträdare bygger på deras egna erfarenheter och kunskaper. Trovärdiga anspråksformulerare är de som har kunskap och erfarenhet inom området vilket betyder att de innehar makt att uttrycka sig, vilket fryshuset gör i sin argumentation om åtgärder för unga myndiga lagöverträdare (Loseke, 2003). Fryshuset ser en slopad straffrabatt för unga myndiga som problematiskt då det innebär att fler ungdomar kommer att dömas till längre fängelsestraff vilket bidrar till att de hamnar utanför samhället.

Intresseorganisationen Stiftelsen Allmänna Barnhuset avstyrker förslaget om slopad straffrabatt för unga myndiga med argument om psykologisk, medicinsk och kriminologisk forskning. Citatet nedan illustrerar argumenten.

Vi anser inte att utredningen kunnat redovisa några godtagbara sakliga skäl för att avskaffa särbehandlingen av lagöverträdare i åldern 18-20 år. [...] Tungt vägande skäl för en fortsatt särbehandling av unga lagöverträdare med hänvisning till psykologisk, medicinsk och kriminologisk forskning (Stiftelsen Allmänna Barnhuset 2019, s. 1).

Stiftelsen Allmänna Barnhuset anser inte att utredningen har kunnat redovisa några godtagbara skäl för att avskaffa ungdomsrabatten med argument som motiverar att psykologisk, medicinsk och kriminologisk forskning väger tungt för en fortsatt särbehandling av unga myndiga lagöverträdare. Fryshuset och Stiftelsen Allmänna Barnhuset använder sig av gemensamma ståndpunkter utifrån att forskning spelar en betydande roll i valet av åtgärd för unga lagöverträdare. Som anspråksformulerare får man en trovärdig roll när man hänvisar till forskning och vetenskap i sin argumentation (Loseke, 2003). Dessutom ser de båda aktörerna till organisationernas intressen vilket kan spegla deras remissvar om att avstyrka förslaget om att slopa straffrabatten för unga myndiga (Blumer, 1971). Intresseorganisationerna Fryshuset och Stiftelsen Allmänna Barnhuset hänvisar till gemensam åtgärd om att inte avskaffa ungdomsrabatten på olika grunder utifrån erfarenhet, kunskap och expertis samt psykologisk, medicinsk och kriminologisk forskning.

Intresseorganisationen brottsofferjouren tillstyrker däremot utredningens förslag om att slopa straffrabatten för unga myndiga. Citatet nedan illustrerar argumentet.

Vi kan sympatisera med utredningens förslag. [...] Från de synpunkter Boj har att företräda är det viktigt att nogsamt beakta brottsofferperspektivet. Den som utsätts för ett våldsbrott får skador oavsett om gärningspersonen är ung eller äldre (Brottsofferjouren, 2019, s. 1).

Brottsofferjouren tillstyrker utredningens förslag mot bakgrund av att beakta brottsofferperspektivet utifrån argument om att den som utsätts för ett brott får skador oavsett om gärningspersonen är ung eller äldre. Brottsofferjourens argument bygger på vad organisationen ideologiskt sett syftar till, brottsoffers behov. Argumenten framställs utifrån att om en person begår ett brott mot en annan person ser den personen som blivit utsatt för brottet inte till gärningspersonens ålder i hur denne ska straffas. Summerat argumenterar remissvarens organisationer utifrån forskning och utifrån organisationernas intressen och ideologi.

5.5 Konklusion

En sammanfattning av vad som framkommit från riksdagspartiernas kriminalpolitiska program, statens offentliga utredning, riksdagsdebatten och remissvaren som resultat i ovanstående resultat och analyskapitel följer nedan. Konklusionen inleds med en sammanfattning av riksdagspartiernas kriminalpolitiska program till följd av statens offentliga utredning sedan riksdagsdebatten och avslutningsvis remissvaren där frågorna till studien besvaras.

Vilka argument stöder sig politiker på i debatten om åtgärder för unga myndiga lagöverträdare? Hälften av riksdagspartierna bekräftar varandras argument genom att tillstyrka att avskaffa ungdomsrabatten. Socialdemokraterna, Sverigedemokraterna, Moderaterna och Liberalerna är de riksdagspartier som argumenterar i sina kriminalpolitiska program om åtgärden, att ta bort straffrabatten för unga lagöverträdare från 18 års ålder. Det samlade resultatet från de kriminalpolitiska programmen som motiverar argumentet om att avskaffa ungdomsrabatten är, tydliga reaktioner mot unga och att den som är myndig anses som vuxen och ska därför ansvara för sina handlingar i rättssystemet. Vänsterpartiet förespråkar inte att ta bort ungdomsrabatten i det svenska straffsystemet och bygger sin argumentation på samhällsvetenskaplig forskning, straffets avskräckande funktion, vård och behandling. Vänsterpartiet är det enda parti som åberopar forskning i sitt kriminalpolitiska program för att stärka sina argument till varför särbehandlingen av unga myndiga lagöverträdare i rättssystemet inte ska tas bort. Det är en motsatt ståndpunkt eftersom övriga presenterade partier inte haft forskningsbaserade argument som motiverat åtgärden. Sammanfattat är argumenten i riksdagspartiernas kriminalpolitiska program viktigare än att hänvisa till forskning i sin argumentation.

Vilken betydelse har forskningsbaserad kunskap i argumentationen?

Den statligt offentliga utredningen använder sig av forskningsbaserade argument för att motivera varför särbehandling av unga myndiga lagöverträdare i Sveriges straffsystem inte bör tas bort. De forskningsbaserade argumenten baseras på psykologisk, neurologisk, medicinsk och kriminologisk forskning om ungas sociala och emotionella mognad, självkontroll och hjärnutveckling. Det finns inget empiriskt stöd att sänka åldersgränsen för en särreglering till följd av forskning som säger att längre fängelsestraff för unga kan verka kontraproduktivt och förstärka den unges kriminella identitet. Utredningen stöder sin argumentation om åtgärder för unga myndiga lagöverträdare på forskning.

Kommer politikernas argument från de egna kriminalpolitiska programmen, eller vad bygger de sina argument på?

Sverigedemokraternas representant är den enda som argumenterar för att avskaffa ungdomsrabatten i riksdagsdebatten vilket ligger i linje med argumenten i deras kriminalpolitiska program. Sverigedemokraterna argumenterar om omedelbara och tydliga konsekvenser av sitt handlande och inkapaciteringseffekt till följd av att ta bort ungdomsrabatten så att den unge blir inlåst och inte kan begå brott eller skada någon under tiden som den unge är frihetsberövad. Vänsterpartiets representant argumenterar mot att avskaffa ungdomsrabatten med argument om att nationell och nordisk forskning visar att ungdomar som döms till fängelse får svårare att ta sig ur kriminaliteten. Argumenten är att långa fängelsestraff i tidig ålder ökar risken för att en ungdom ska bli livstidskriminell och därför finns det anledning till att unga ska behandlas som unga. Vänsterpartiets argument i riksdagsdebatten ligger i linje med deras argument i det kriminalpolitiska programmet.

Vänsterpartiet och Sverigedemokraterna är de enda riksdagspartierna som i riksdagsdebatten speglar respektive partis kriminalpolitiska program. Det går inte att generalisera att samtliga partiers argument går att hänvisa till deras kriminalpolitiska program eftersom Miljöpartiet, Kristdemokraterna och Centerpartiet inte uttalade sig om åtgärder för unga myndiga lagöverträdare i debatten eller deras kriminalpolitiska program. Miljöpartiet saknas i debatten och det finns ingen notering om anledningen till det. Miljöpartiet har ett kriminalpolitiskt program med lägst antal sidor vilket speglar deras engagemang i kriminalpolitiken och kan betyda att de inte har någon ståndpunkt i frågan om åtgärder för unga myndiga lagöverträdare. Moderaterna och Liberalerna syns i debatten men inte i samma utsträckning som speglar deras argumentation i respektives kriminalpolitiska program. Socialdemokraterna argumenterar inte

om åtgärder för unga lagöverträdare i debatten vilket inte speglar deras kriminalpolitiska program.

Vilka argument om lämpliga åtgärder för unga myndiga lagöverträdare framställs av de verksamheter som har i uppgift att omsätta politik till praktik?

Remissvarens samtliga statliga organisationer baserar sina argument på en gemensam åtgärd, att avstyrka utredningens förslag om att avskaffa all särbehandling av lagöverträdare i åldern 18–20. Tre typer av argument framställs, ideologiska, forskningsbaserade och praktiska som motiverar de statliga organisationernas ställningstagande i att avstyrka utredningens förslag. De forskningsbaserade argumenten som framställs är psykologiska och kriminologiska. De varierande argumenten baseras på organisationernas intressen, specifika uppdrag och arbetsuppgifter, vad det innebär för organisationerna med en ändring av förslaget. Vilket resultat i att de statliga organisationerna avstyrker förslaget i sin helhet.

Sammanfattat så utgör tre kommuner resultat om hur de argumenterar om åtgärder för unga myndiga lagöverträdare. Två kommuner argumenterar i sina remissvar för att avstyrka förslaget om att avskaffa all särbehandling av lagöverträdare i åldern 18–20. Gemensamt för de båda kommunerna är att de använder sig av forskningsbaserade argument som motiverar åtgärden. De forskningsbaserade argumenten som framställs är psykologiska och samhällsvetenskapliga. De båda kommunerna argumenterar om samma sak på liknande grunder utifrån att avstyrka förslaget till följd av individuella aspekter för den unge lagöverträdaren. En kommun framställer det motsatta, att tillstyrka förslaget om slopad straffrabatt för unga myndiga med argument om den svenska myndighetsåldern där man som 18 åring borde behandlas som vuxen i straffsystemet. Vilket motsätts med de andra två kommunerna som hänvisat till forskningsbaserade argument om att man som ung lagöverträdare bör särbehandlas i det svenska straffsystemets genom att avstyrka förslaget. Argumenten kan tänkas spegla vad man som kommun värderar i frågan om åtgärder för unga myndiga lagöverträdare. Antingen vad det kommer innebära för den unge om förslaget tillstyrks eller att hålla kriminaliteten nere för samhällets skull.

Två intresseorganisationer framställer att avstyrka förslaget som åtgärd för unga myndiga lagöverträdare utifrån erfarenhet och kunskap samt forskningsbaserade argument. En intresseorganisation tillstyrker förslaget utifrån ideologiska argument. Intresseorganisationen som vill tillstyrka utredningens förslag gör det utifrån argument om brottsofferperspektivet. Att

brottsoffret utsätts för skador oavsett om gärningspersonen är ung eller äldre, ett ideologiskt argument. De verksamheter som har i uppgift att omsätta politik till praktik framställer argument om lämpliga åtgärder för unga myndiga lagöverträdare utifrån dels organisationens intressen och ideologiska, forskningsbaserade och praktiska argument.

5.6 Jämförelser och slutsatser

Syftet med studien var att förstå politiken om åtgärder för unga myndiga lagöverträdare genom att analysera de argument som förs fram av centrala parter. Avsnittet ämnar besvara syftet med jämförelser mellan de empiriska underlagen ihop med analys av teori och tidigare forskning. Följande avsnitt är uppdelat utifrån rubriker med teman som framkommit i jämförelserna. Avsnittet avslutas med en slutsats.

5.6.1 Forskningsbaserade argument

Vänsterpartiet hänvisar till samhällsvetenskaplig forskning i sitt kriminalpolitiska program och i riksdagsdebatten om åtgärder för unga myndiga lagöverträdare. Vänsterpartiet använder sig genomgående av forskningsbaserade argument för att motivera åtgärder för unga myndiga lagöverträdare. Vilket kan jämföras med statens offentliga utredning (SOU: 2018:85) som grundas på gedigen forskning och expertis. Vänsterpartiet och utredningen är båda anspråksformulerare med forskningsbaserade argument om att längre fängelsestraff i tidig ålder inte är lämpliga handlingar för att uppnå minskad brottslighet och argumenterar för att det inte finns något empiriskt stöd till att avskaffa ungdomsrabatten (Loseke, 2003 och Jönson, 2010). Strävan efter trovärdighet av aktörerna i argumentationen om åtgärder för unga myndiga lagöverträdare sker genom att hänvisa till forskning och vetenskap (Loseke, 2003). Vänsterpartiet använder sig av samhällsvetenskaplig forskning och utredningen använder sig av psykologisk, medicinsk, neurologisk och kriminologisk forskning. Utredningen framställer att det inte finns någonting i forskningen som talar för en ändrad lagstiftning, i vart fall inte en ändring som sänker åldersgränsen för en särreglering. Anspråksformulerare skapar förändringar av sociala problem vilket utredningen och Vänsterpartiet förespråkar genom att använda sig av forskningsbaserade argument om åtgärder för unga myndiga lagöverträdare (Loseke, 2003).

Att straffrättsligt särbehandla unga som begått brott bygger på tanken att unga lagöverträdare är i behov av särskilt hjälp och stöd med hänsyn till den unges brist på mognad och livserfarenhet samt sociala utsatthet (Holmberg, 2018). Vilket likställs med den statligt

offentliga utredningen (SOU 2018:85), Vänsterpartiet och vissa av remissvarens forskningsbaserade argument. Trots studier som påvisar att unga lagöverträdare inte ska frihetsberövas och att åtgärderna inte ska skärpas handlar den kriminalpolitiska debatten om hårdare straff med direkta och tydliga konsekvenser. Särbehandling av unga myndiga lagöverträdare i den svenska straffrätten bygger bl.a. på den unges brist på mognad och livserfarenhet. Därför ska unga så långt som möjligt inte placeras inom kriminalvården då det kan medföra mer skada än nytta. Inget straff har visat sig verksamt för att få folk att inte begå brott (Österberg, 1995). Argument om att fängelse är skadligt för unga lagöverträdare härleds till studier som visar på ineffektivitet och inhumanitet med att frihetsberöva unga lagöverträdare (Börjeson 1966, Jonsson 1969, Svensson 1998, Janson 2004, Holmberg 2018, Estrada & Flyghed, 2018). Samtliga studier visar på starka forskningsbaserade argument för att unga lagöverträdare ska hållas ifrån frihetsberövande åtgärder. Åtgärder kan bli kontraproduktiva om de pågår längre än vad ungdomen har behov av (Socialstyrelsen, 2020). Det är därför inte av vikt att skärpa åtgärderna för unga lagöverträdare trots att den kriminalpolitiska debatten handlar om att ge hårdare straff till unga lagöverträdare (Sarnecki, 1996).

Politikerna är anspråksformulerare då de äger makten att debattera för förändring genom att konstruera unga lagöverträdare som ett socialt problem som behöver åtgärdas genom att slopa ungdomsrabatten (Loseke, 2003). Utredningen är anspråksformulerare och använder sig av kriminologiska forskningsbaserade argument som motiverar att ett ökat bruk av fängelsestraff inte är lämpligt för att uppnå minskad brottslighet bland unga myndiga lagöverträdare (Loseke, 2003). Att ha skilda ståndpunkter gör en aktör till en anspråksformulerare eftersom de debatterar och argumenterar om förändring genom att konstruera problemet olika (Blumer, 1971, Spector & Kitsuse, 1987, Loseke, 2003, Jönson, 2010). Vilket riksdagspartierna har visat exempel på i sina varierade argument. Lyckade argument kan leda till allmän ordning i form av ändring av lagar eller att nya lagar skapas. Vilket är syftet med att riksdagspartierna profilerar sig i politiska frågor. Anspråksformulerare skapar förändringar av sociala problem som både kan vara till fördel för vissa i samhället och till nackdel för andra i samhället (Loseke, 2003). Den kriminalpolitiska debatten om hårdare straff för unga myndiga lagöverträdare och att avskaffa ungdomsrabatten kan komma att få betydelse för framtidens straffrättssystem. Eftersom åtgärder för unga lagöverträdare skapas utifrån den kunskap politiken och vetenskapen besitter (Loseke, 2003). En intressant aspekt är vems argument som får störst betydelse och påverkan mellan utredningens kriminologiska forskningsbaserade argument och de kriminalpolitiska programmens ideologiska argument. De båda aktörerna strävar efter att

vinna trovärdighet genom att använda sig av argument riktat till samhällsmedborgarna som är publiken (Loseke, 2003). Å ena sidan är makt, regering, politik och de juridiska lagarna aktörer som har mer betydande trovärdighet i samhället än andra aktörer då de är en ledande del av industrin som skapar sociala problem. Å andra sidan vinner en aktör trovärdighet genom att hänvisa till forskning och vetenskap (Loseke, 2003).

5.6.2 Sammanhangsanpassade argument

Socialdemokraterna, Sverigedemokraterna, Moderaterna och Liberalerna argumenterar i sina kriminalpolitiska program för att ta bort ungdomsrabatten i det svenska straffsystemet som åtgärd för unga myndiga lagöverträdare. Anmärkningsvärt är att Sverigedemokraternas representant Katja Nyberg är den enda i riksdagsdebatten som argumenterar för att ta bort ungdomsrabatten, trots att Socialdemokraterna, Moderaterna och Liberalerna argumenterar för att avskaffa ungdomsrabatten i sina kriminalpolitiska program. Vilket inte argumenteras av partiernas representanter i riksdagsdebatten. Den statligt offentliga utredningen (SOU: 2018:85) om att slopa ungdomsrabatten för unga myndiga hade inte blivit tillsatt om inte hälften av riksdagspartierna hade argumenterat för ståndpunkten. Därför är det intressant att lyfta argumentet om att avskaffa ungdomsrabatten som en skild ståndpunkt i riksdagsdebatten eftersom argumentet har en mer gemensam ståndpunkt i vissa riksdagspartiers kriminalpolitiska program. Här skiljer sig argumenten utifrån vilket sammanhang de sätts i. Konsten att konstruera det sociala problemet i rätt tid beskrivs som betydelsefullt för att en anspråksformulerares argument ska bekräftas av publiken (Loseke, 2003). Partierna kan tänkas välja i vilket sammanhang de ska argumentera för vad och kan vara anledningen till varför Socialdemokraterna, Moderaterna och Liberalernas representanter inte debatterade om att avskaffa ungdomsrabatten i riksdagsdebatten. Publiken närvarar inte på samma sätt i riksdagsdebatten som i deras kriminalpolitiska program som fler politiska anhängare kan tänkas ta del av i större utsträckning (Loseke, 2003).

En annan aspekt som är anmärkningsvärd är att Socialdemokraternas deltagande i riksdagsdebatten inte går att härleda till någon specifik profilering i frågan om hur man ska hantera de unga lagöverträdarna eller åtgärder för målgruppen. Vilket ifrågasätts med tanke på deras omfattning av det välutvecklade kriminalpolitiska programmet. Socialdemokraterna har det näst mest välutvecklade kriminalpolitiska programmet med 23 sidor. Sidantalet skiljer sig drastiskt mot de andra partiernas omfång i deras kriminalpolitiska program. Trovärdiga anspråksformulerare är de som har kunskap och erfarenhet inom området vilket betyder att de

innehar makt att uttrycka sig (Loseke, 2003, Jönson, 2010). Representanterna för varje riksdagsparti kanske inte har någon kunskap eller erfarenhet till att uttrycka sig i frågan om åtgärder för unga lagöverträdare och därför syns inte dem i debatten. Att vara påläst på ämnet som debatteras utgör en trovärdig aktör och kan vara en anledning till att man som representant för ett parti avstår ifrån att yttra sig i frågan (Loseke, 2003). Det kan tänkas bero på sammanhanget som ovannämnt. Att konstruera ett socialt problem i rätt tid för att det ska bli bekräftat av publiken är av betydelse för partierna och därför kan man tänkas att de lägger mer vikt vid att utforma ett välutvecklat kriminalpolitiskt program som är innehållsrikt (Loseke, 2003). Vilket resulterar i att allt varje parti profilerar i programmet inte kommer till uttryck i debatten.

5.6.3 Argument om straff och behandlingsprincipen

Socialdemokraterna, Moderaterna, Liberalerna och Sverigedemokraterna framställer argument om att straffrabatten för ungdomar ska avskaffas. Straff och behandlingsprincipen är en intressant aspekt, då argumenten om att avskaffa ungdomsrabatten kan förklaras till straffprincipen, om att påföljden ska stå i proportion till brottet (Holmberg, 2018). Sverigedemokraterna argumenterar för att samhället tydligt måste visa ungdomar skillnaden mellan rätt och fel och därför ska man dömas för brott man begått oavsett ålder. Liberalerna argumenterar för att det är fel att unga vuxna i åldern 18–20 år kan begå upprepade grova brott och ändå få lägre straff på grund av sin ålder. Vänsterpartiet argumenterar för åtgärder i form av vård och behandling där behandlingsprincipen som syftar till förändring framställs i argumenten. Straffprincipen om att påföljden ska stå i proportion till brottet ska förenas med behandlingsprincipen så att risken för den unge lagöverträdarens fortsatta kriminalitet minskar (Holmberg, 2018). Socialdemokraterna, Moderaterna, Liberalerna och Sverigedemokraterna kontra Vänsterpartiet ser på principerna om straff och behandling som motpoler till varandra i deras argument om åtgärder för unga myndiga lagöverträdare. Straffprincipen och behandlingsprincipen påverkar tillsammans samt var för sig valet av åtgärd för unga lagöverträdare beroende på vilket perspektiv man ser ifrån (Holmberg, 2018). Partierna visar på motsatta perspektiv utifrån vad de argumenterar som åtgärd för unga myndiga lagöverträdare. Principerna om straff och behandling kan framstå som rimliga var för sig men i praktiken utgör dem ett problematiskt element i valet av åtgärd (Hofer, 2018). Vilket framställs av partiernas varierande ståndpunkter om åtgärder för unga myndiga lagöverträdare.

5.6.4 Slutsats

Vänsterpartiet och Sverigedemokraterna är de enda riksdagspartierna som i riksdagsdebatten speglar respektive partis kriminalpolitiska program. Inga riksdagspartier mer än Vänsterpartiet, i både de kriminalpolitiska programmen och i riksdagsdebatten motiverar forskningsbaserade argument om åtgärder för unga myndiga lagöverträdare. Statens offentliga utredning använder sig genomgående av forskningsbaserade argument som motsäger förslaget om att avskaffa all särbehandling av lagöverträdare i åldern 18–20 år. Samtliga politiker, utredare och organisationer som argumenterar för att ungdomsrabatten inte ska avskaffas använder sig av forskningsbaserade argument. Anmärkningsvärt blir då att riksdagspartierna driver en fråga utan forskning som grund. Eftersom varken Sverigedemokraterna, Socialdemokraterna, Liberalerna eller Moderaterna, hälften av riksdagens partier, hänvisar till forskning i sin argumentation till varför man ska avskaffa ungdomsrabatten. Betyder det att kriminalpolitiken idag drivs utan stöd av forskning? Studien kan visa att riksdagspartierna driver debatten om hårdare straff och slopad ungdomsrabatt för unga myndiga lagöverträdare utan stöd i praktik och forskning.

6 Avslutande diskussion

En intressant aspekt är att brottet inte nämndes i den utsträckningen som jag hade förhoppningar på att finna i empirin från början. Själva brottet är det som ligger till grund och som föranleder den juridiska processen till val av åtgärd, vilket straff den unge lagöverträdaren ska dömas till. Genomgående i dokumenten debatteras, presenteras och argumenteras det om hur samhället ska hantera de unga lagöverträdarna som begår brottsliga handlingar utan att det nämns vilka brottsliga handlingar det handlar om. Det specifika brottet borde påverka det kriminalpolitiska perspektivet på straff gentemot de unga lagöverträdarna. Därför ställer jag mig frågande till varför inte debatten såg annorlunda ut med tanke på att hela debatten handlar om åtgärder för unga lagöverträdare. Här borde brottet tala för vad man ska göra med lagöverträdarna beroende på vad för slags brott den unge har begått då det är kopplat till lagstadgade sanktioner. Begreppet moral är intressant i relation till behovet av att straffa de unga lagöverträdarna hårdare, moraliska ställningstaganden om repression. Varför uttrycktes inte argument om moral och straff i empirin? Handlar politiken snarare om att tillfredsställa presumtiva väljare framför forskningsgrundad kunskap i politiska beslut rörande socialt arbete med unga lagöverträdare? Eftersom specifika brott inte nämndes föranleder det en generell framställan oberoende av

vilken typ av brott den unge begått. Vilket är en intressant aspekt eftersom debatten om hårdare straff för unga myndiga lagöverträdare inte står i relation till ökad brottslighet. Vilket är anmärkningsvärt då det hade kunnat vara ett argument till varför man väljer att avskaffa ungdomsrabatten. Kan man då påstå att det inte finns någon koppling mellan brott och straff? Ovanstående resonemang om varför brott inte benämns i den utsträckningen som jag hade hoppats på av politikerna i debatten om hårdare straff och slopad ungdomsrabatt är ett ämne för en annan uppsats.

Vidare forskning som hade varit intressant att studera är kvalitativa intervjustudier med unga myndiga lagöverträdare som har avtjänat ett frihetsberövande straff och deras perspektiv, erfarenhet och inställning till vad det gjorts med dem i form av argument för och mot åtgärden. Eftersom det rätts- och straffsystemet som Sverige har idag inte har något empiriskt stöd för att straffa ungdomar hårdare, med tanke på att forskning på området säger tvärtemot. Det hade därför varit en intressant infallsvinkel att studera unga myndiga lagöverträdares egna perspektiv på den frihetsberövande åtgärden. Dessutom med tanke på att den kriminalpolitiska debatten och hälften av riksdagspartierna argumenterar för att unga myndiga lagöverträdare ska dömas i flera fall till längre straff genom att avskaffa all särbehandling av målgruppen. Frågan är vilken betydelse förslaget kommer få i framtiden. Bara för att förslaget avstyrks av remissinstansernas statliga organisationer betyder inte det att somliga riksdagspartier kommer att sluta argumentera för att avskaffa ungdomsrabatten. Det är ju trots allt politiken som styr ihop med den rådande lagstiftningen.

En metodologisk reflektion är att politikens realiteter uttrycks i studien genom att var och en av riksdagens representanter talar för sin sak. Vilket gör politiken allt annat än enkel att förstå sig på då den ej är förutsägbar. Representanter från varje politiska parti är många som på olika grunder med olika argument debatterar om varierande ståndpunkter utifrån sina intressen i respektive riksdagsparti. Vilket betyder att det inte är givet att alla representanter för varje riksdagsparti talar med samma röst. Liknande kan appliceras på remissvaren som kan variera beroende på vem som fick i uppgift att svara. Det bidrar till att politiken är ett svårt greppat område för att många personer är involverade i representationen. Vilket kan jämföras med Goffmans (2014) teori om front och back stage handlingar. Det bedrivs en politik front stage inför publiken och väljarna. Samtidigt bedrivs det en politik back stage där det som förs fram vid front stage inte benämns i back stage.

Med det sagt väljer jag att avsluta med en kommentar där jag ställer mig frågande till de rätts- och straffsystemet som Sveriges kriminalpolitik utvecklar idag. Det kriminalpolitiken tidigare gjort, har gett konsekvenser till varför vi gör på det sätt som vi gör idag, konsekvenser från en tid till en annan. Så som samhället har straffat unga sedan långt tillbaka i tiden påverkar hur åtgärderna för unga lagöverträdare ser ut idag. Frågan är då om det är samhället som producerar kriminaliteten utifrån det rådande straffsystemets förändringar? Eftersom samhället är i ständig rörelse och följer utveckling och förändring över tider. Om vi då ska straffa unga myndiga lagöverträdare hårdare genom att avskaffa ungdomsrabatten kommer unga i praktiken att dömas i flera fall till dubbelt så långa frihetsberövande straff jämfört med tidigare. Hur ser då framtiden ut för unga lagöverträdare som i tidig ålder avtjänat flera år i fängelse?

Referenslista

Litteratur

Ahrne, Göran & Peter Svensson (2015). Kvalitativa metoder i samhällsvetenskapen. I Ahrne, Göran & Peter Svensson (red.) *Handbok i kvalitativa metoder*. Stockholm: Liber.

Andersson, Robert & Roddy Nilsson (2017). *Svensk kriminalpolitik*. Stockholm: Liber.

Andersson, Robert (2002). *Kriminalpolitikens väsen*. Stockholm: Kriminologiska institutionen.

Berger, Peter L & Luckmann, Thomas (1979). *Kunskapssociologi – Hur individen uppfattar och formar sin sociala verklighet*. Stockholm: Wahlström&Widstrand.

Blumer, Herbert (1971). Social Problems as Collective Behavior. *Social Problems*, 18 (3): 298-306.

Boréus, Kristina (2015). Texter i vardag och samhälle. I Ahrne, Göran & Peter Svensson (red.) *Handbok i kvalitativa metoder*. Stockholm: Liber.

Bryman, Alan (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Stockholm: Liber.

Börjeson, Bengt (1966). *Om påföljders verkningar: en undersökning av prognosen för unga lagöverträdare efter olika slag av behandling*. Stockholm: Almqvist & Wiksell.

Estrada, Felipe (2018). Ungdomsbrottslighetens utveckling, omfattning och struktur. I Felipe Estrada & Janne Flyghed (red.) *Den svenska ungdomsbrottsligheten*. Lund: Studentlitteratur.

Estrada, Felipe & Janne Flyghed (2018). Inledning. I Felipe Estrada & Janne Flyghed (red.) *Den svenska ungdomsbrottsligheten*. Lund: Studentlitteratur.

Gleeson, Shannon (2010). Labor rights for all? The role of undocumented immigrant status for worker claims making. *Law & Social inquiry*, 35 (3): 561-602.

Goffman, Erving (2014). *Jaget och maskerna: en studie i vardagslivets dramatik*. Lund: Studentlitteratur.

Harnett, Tove och Jönson, Håkan (2010). That's not my Robert! Identity maintenance and other warrants in family members' claims about mistreatment in old age care. *Ageing & Society*, 30 (4): 627-647.

Hofer Von, Hanns (2018). Åtgärder mot ungdomsbrottslighet. I Felipe Estrada & Janne Flyghed (red.) *Den svenska ungdomsbrottsligheten*. Lund: Studentlitteratur.

Holmberg, Stina (2018). Påföljdssystemet för unga. I Felipe Estrada & Janne Flyghed (red.) *Den svenska ungdomsbrottsligheten*. Lund: Studentlitteratur.

- Janson, Carl-Gunnar (2004). Youth Justice in Sweden, *Crime and Justice*, Vol. 31, Ss. 391-441.
- Jonsson, Gustav (1969). *Det sociala arvet*. Stockholm: Tiden/Folksam.
- Justesen, Lise & Nanna Mik-Meyer (2011). *Kvalitativa metoder. Från vetenskapsteori till praktik*. Lund: Studentlitteratur.
- Jönson, Håkan (2010). *Sociala problem som perspektiv: en ansats för forskning och socialt arbete*. Malmö: Liber.
- Kyvsgaard, Britta (1999). Motsättningarnas kriminalpolitik. I Brottsförebyggande rådet (red.) *8 reflektioner om kriminalpolitik*. Brå-Rapport 1999:9. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.
- Lappi-Seppälä, Tapio (2011). Nordic Youth Justice. *Crime and Justice*, 40 (1): 199-264.
- Lappi-Seppälä, Tapio (2016). Nordic Sentencing. *Crime and Justice*, 45 (1): 17-82.
- Lindström, Peter (1999). Minskad brottslighet & ökad trygghet? I Brottsförebyggande rådet (red.) *8 reflektioner om kriminalpolitik*. Brå-Rapport 1999:9. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.
- Loseke, Donileen R (2003). *Thinking about Social Problems*. USA: AldineTransaction.
- Lowe Pam & Sarah-Jane Page (2019). Rights-based Claims Made by UK Anti-abortion Activists. *Health and Human Rights*, 21 (2): 133-144.
- Qvarsell, Roger (1996). Ungdomars brottslighet och samhällets vård. I Armelius mfl (red.) *Vård av ungdomar med sociala problem – en forskningsöversikt*, s. 25-50, Stockholm, Statens Institutionsstyrelse/Liber.
- Rennstam, Jens & David Wästerfors (2015). *Från stoff till studie. Om analysarbete i kvalitativ forskning*. Lund: Studentlitteratur.
- Sarnecki, Jerzy (1996). Problemprofiler hos ungdomar inskrivna på särskilda ungdomshem i Stockholms län åren 1990-1994. I Armelius mfl (red.) *Vård av ungdomar med sociala problem – en forskningsöversikt*, s. 25-50, Stockholm: Statens Institutionsstyrelse/Liber.
- Svenska akademins ordböcker (2018). *Åtgärd*. <https://svenska.se/tre/?sok=atgard&pz=1> [Hämtad 200206]
- Svensson, K. (1998). *Straff eller behandling: om statens strategier mot gränsöverträdande ungdom under 1900-talet*. (Meddelanden från Socialhögskolan; Vol. 1998, Nr. 1), (Research Reports in Social Work; Vol. 1998, Nr. 1). Socialhögskolan, Lunds universitet.
- Spector, Malcolm & John I. Kitsuse (1987). *Constructing Social Problems*. New York: Aldine de Gruyter.
- Tham, Henrik (2018). Tidiga ingripanden som kriminalpolitisk strategi. I Felipe Estrada & Janne Flyghed (red.) *Den svenska ungdomsbrottsligheten*. Lund: Studentlitteratur.

Vetenskapsrådet (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet.

Österberg, Eva (1995). *Folk förr*. Stockholm: Atlantis.

Offentliga tryck

Brottsbalken (1962:700). Stockholm: Justitiedepartementet L5.

Justitiedepartementet (Ju2018/05295/L5). *Remissvar av SOU 2018:85*.

Justitieutskottets betänkande (2018/19:JuU15). *Unga lagöverträdare*.

Lag (2003:460) om etikprövning av forskning som avser människor. Stockholm: Utbildningsdepartementet.

Lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare. Stockholm: Justitiedepartementet Å.

Riksdagens protokoll (2018/19:72). *Unga lagöverträdare*.

Socialstyrelsen (2020). *Barn och unga som begår brott, handbok för socialtjänsten*. Stockholm: Atta45 tryckeri AB.

Statens offentliga utredningar (2018:85). *Slopad straffrabatt för unga myndiga*.

Politiska partiers webbsidor

Centerpartiet (2019). *Lag och rätt*. <https://www.centerpartiet.se/var-politik/politik-a-o/lag-och-ratt> [Hämtad: 191009]

Kristdemokraterna (2019). *Politik a-ö*. <https://kristdemokraterna.se/politik-a-o/> [Hämtad: 191009]

Liberalerna (2019). *Ungdomsbrottslighet*. <https://www.liberalerna.se/politik/ungdomsbrottslighet/> [Hämtad: 191009]

Moderaterna (2019). *Lag och ordning*. <https://moderaterna.se/lag-och-ordning> [Hämtad: 191009]

Miljöpartiet (2019). *Alla ska kunna känna sig trygga*. <https://www.mp.se/politik/lag-och-ordning> [Hämtad: 191009]

Socialdemokraterna (2018). *Lag och ordning*. <https://www.socialdemokraterna.se/var-politik/a-till-o/lag-och-ordning/> [Hämtad: 191009]

Sverigedemokraterna (2018). *Ett tryggt samhälle för alla medborgare*. <https://jonkopingslan.sd.se/wp-content/uploads/sites/159/2013/03/Kriminalpolitiskt-inriktningsprogram.pdf> [Hämtad: 191009]

Vänsterpartiet (2018). *Kriminalitet*. <https://www.vansterpartiet.se/politik/kriminalitet/> [Hämtad: 191009]